

1996. évben megrendezendő világkiállításról szóló törvényjavaslatot tárgyaljuk a 3127-es számon...
147. ülésnap (1991.11.18)

ELNÖK:

Köszönöm. Az interpellációk és kérdések előterjesztésére - szokás szerint - kedden délután, 14 órát követően kerülhet sor. Tisztelt Országgyűlés! Ezek után teszek javaslatot ma kezdődő ülésünk tárgysorozatára. A napirendi pontok tárgyalása előtt döntésre kerül sor törvényjavaslatok, illetve országgyűlési határozati javaslat részletes vitára bocsátásáról, majd 1. az 1996. évben megrendezendő világkiállításról szóló törvényjavaslatot tárgyaljuk a 3127-es számon...

Az előterjesztést a 3127-es számon kapták kézhez képviselőtársaim, amihez az Állami Számvevőszék 3180-as számon nyújtott be hozzászólást. Ma a képviselői felszólalások folytatására kerül sor. A felszólalók jegyzékében számos képviselő már előzetesen jelezte hozzászólási szándékát. A felszólalások lehetőség szerint az egyes képviselőcsoportok váltakozó sorrendjében következnek, így előfordulhat, hogy az előzetes, külön-külön füzetbe írt jelentkezési sorrend kis mértékben eltér. Ügyrendi javaslat. Tessék, Mészáros István képviselőtársunk!

DR. MÉSZÁROS ISTVÁN (SZDSZ):

Elnök Úr! Tisztelt Ház! Ügyrendi javaslatot kívánok előterjeszteni. Baráth Etele kormánybiztos úr a Zalai Hírlap 1991. évi november 13-i számában megjelent interjújában bejelentette, hogy már csaknem 200 ezer aláírás gyűlt össze a világkiállítás ügyében meghirdetett népszavazási kezdeményezés kapcsán. Az akció elindító, Palotás János képviselőtársunk és a Vállalkozók Országos Szövetsége feltehetően a napokban betérjesztik az aláírási íveket a Parlamentbe, hiszen nem is tehetnek mást, nem rendelkezhetnek szabadon az aláírók nevével.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ebből több dolog következik. Ezek közül csak egyet szeretnék említeni, és ez a legfontosabb. Ez pedig az, hogy akár egyetértünk azzal, hogy szakmai kérdésben valakik népszavazást kezdeményeznek, akár nem, most már ebben a stádiumban nem tehetünk mást, illetőleg egyetlen demokratikus párt sem teheti azt meg, hogy figyelmen kívül hagyja az aláírásgyűjtést, a majdnem 200 ezer aláírást. Méltatlan lenne ugyanis, ha a Parlament mintegy puccsszerűen elébevágna a népakarat ezen kinyilvánításának. Jelzem, hogy ezt még a kommunista parlament sem merte megtenni az úgynevezett "négy igen"-es kezdeményezés kapcsán. Ezért indítványozom, hogy a tisztelt Ház szavazzon abban a kérdésben, hogy ennek a törvényjavaslatnak a vitáját fölfüggeszti, illetőleg elnapolja a népszavazásról történő parlamenti döntésig.

Felhívom tisztelt képviselőtársaim figyelmét arra, hogy amikor erről az ügyrendi indítványról szavaznak - mert az ügyrendi indítványról a Házsabály szerint szavazni kell -, akkor nem kevesebbről, mint arról fognak szavazni, hogy tiszteletben tartják-e több mint százezer honfitársunk alkotmányos jogát ... (moraj a kormánykoalíció soraiban) ..., a népszavazás kezdeményezéséhez fűződő alkotmányos jogát, illetve nem. (Zaj a jobb oldalon.) Én merem remélni, minthogy mindannyian az alkotmányra és az alkotmányos szabályokra esküdtünk fel, hogy erről ebben a szavazásban csakis egyfajta döntés lehetséges, és módot adunk az aláírásgyűjtés kezdeményezőinek arra, hogy ahogy elkezdtek, alkotmányos úton végigvigyék ezt az akciót. Köszönöm a figyelmüket. (Nagy taps az ellenzék padsoraiban.)

ELNÖK:

Tisztelt Országgyűlés! A Hárszabály értelmében az Országgyűlés ügyrendi javaslatról vita nélkül dönt. (Közbeszólások: Úgy van!) Kérdésem, mivel miniszteri és frakcióvezetői jelzés is érkezett szólásra, hogy újabb ügyrendi javaslatot hoznak szóba, vagy ettől függetlenül jelentkeztek? (Felzúdulás a bal oldalon. Közbeszólások: Nincs vita!) Kérem szépen, Kónya Imre jelentkezik. Előbb az indoklását kérem, miért kíván felszólalni. (Közbeszólások a bal oldalról: Ilyen nincs! Nincs vita!)

DR. KÓNYA IMRE (MDF):

Elnök Úr! Az ügyrendi bizottság elnökeként kívánnék felszólalni, tekintettel arra, hogy ebben az ügyrendi felvetésben téves tájékoztatást adott a felvető. Úgyhogy amennyiben ennek a téves tájékoztatásnak a birtokában szavaznánk + (közbeszólások a bal oldalról: Nincs vita, Elnök Úr! Tiltakozom!) +, esetleg kockáztatjuk azt, hogy nem megfelelő információk birtokában szavazunk. (Közbeszólások a bal oldalon: Tiltakozom! Elnök Úr, nincs vita!) Tehát ki szeretném egészíteni + (felzúdulás az ellenzék soraiban) + az ügyrendi felszólalással kapcsolatos informatív adatokat, amiket elmondott Mészáros István. (Zaj a bal oldalon.)

Annál is inkább ezt kell tennem, mert a taps, ami a szabad demokraták között felhangzott, azt jelzi, hogy nem Mészáros István egyedi javaslatáról van szó + (derűtség a bal oldalon.)+ , hanem olyanról, amivel a szabaddemokraták egyetértenek. (Derűtség az ellenzék soraiban. Közbeszólás a bal oldalról: Ez furcsa?) Tehát nyilvánvaló, hogy szükséges, hogy jelezzem ennek az ügyrendi javaslatnak az alátámasztását szolgáló adatokról, hogy azok nem állnak helyt, nem igaz, amit elmondott Mészáros István. (Felzúdulás és közbekiáltások az ellenzék soraiból.) Úgyhogy ezt szükségesnek tartom, hogy elmondjam, Elnök Úr. Kérem, hogy engedélyezze.

ELNÖK:

Tisztelt Országgyűlés! Én nagyon szeretném pontosan betartani a szabályokat. (Helyeslés, taps az SZDSZ padsoraiban.) Előáll egy olyan helyzet, amire nincs szabály, ezért én kettős szavazást fogok most elrendelni. Először azt a kérdést teszem föl, hogy a Ház megadja-e az ügyrendi bizottság elnökének a lehetőséget az általa jelzett információk megadására. (Zaj.) Kérem, határozathozatal következik a tekintetben, hogy Kónya Imre mint az ügyrendi bizottság tagja adhat-e +(közbeszólások:Elnöke!)

ELNÖK:

... vagy elnöke adhat-e felvilágosítást. Aki igennel szavaz, az mellette van. Aki nemmel szavaz, ellene van. Határozathozatal következik. Most kérem szavazatukat. (Szavazás, zaj.) Köszönöm. Megállapítom, hogy 4 államtitkári szavazattal az Országgyűlés 182 szavazattal -, 4 ellenében, 15 tartózkodás mellett úgy foglalt állást, hogy Kónya Imre mint az ügyrendi bizottság elnöke kiegészítő információkat adhasson az ügyrendi szavazás előtt. Kónya Imrét illeti a szó.

DR. KÓNYA IMRE, az ügyrendi bizottság elnöke:

Elnök Úr! Hozzászólásom lényege az, hogy Mészáros István hivatkozott arra, hogy összegyűlt közel 200,000 aláírás, és ennek értelmében népszavazást ki kell írni, tehát függesse fel a Parlament a mostani döntést, hiszen népszavazás lesz ebben a kérdésben, és a Parlament nem veheti el a jogot a néptől, hogyha

dönteni akar. Nos, semmiféle ilyen szabály nincs, és ebben a szabad demokraták ugyanígy foglaltak állást akkor, amikor már ennek a Parlamentnek a mandátuma idején aláírásgyűjtés kezdődött a köztársasági elnök közvetlen választására vonatkozóan, és eszébe nem jutott a magyar Parlamentnek, hogy az erre vonatkozó törvényalkotást ezért leállítsa, mint ahogy helyesen is tette. Tudniillik + (Zaj. Az elnök csenget.)

ELNÖK:

Kónya Imrét illeti a szó.

DR. KÓNYA IMRE, az ügyrendi bizottság elnöke:

Tudniillik az összegyűjtött szavazatok, amennyiben 100 000 érvényes szavazat lesz, a Parlamentet valóban kötelezik arra, hogy mérlegelés nélkül kiírja a népszavazást, de semmi nem kötelezi arra, hogy a népszavazás tárgyát képező kérdésben a törvényalkotás megkezdett folyamatát leállítsa. Csak a népszavazás eredménye kötelezi majdan a Parlamentet. Tehát az ügyrendi javaslatnak semmiféle olyan alapja nincs, sőt ellenkező precedenst hozott már a mostani Parlament, egyébként az előterjesztő pártjának egyetértésével és támogatásával. (Taps a jobb oldalon és jobbközépen.)

ELNÖK:

Köszönöm szépen. További vitának helye nincs. De Mészáros Istvánt megkérdezem: fenntartja-e ügyrendi javaslatát? Dr. MÉSZÁROS ISTVÁN (SZDSZ): Elnök Úr! Tisztelt Ház! Fenntartom az ügyrendi indítványomat, és meg kell, hogy mondjam, hogy mód felett csodálkozom azon, hogy ügyrendi kérdésben, amikor a házszabály kifejezetten előírja, hogy nem lehet vitát nyitni, akkor a tisztelt elnök úr megadja a szót az ügyrendi bizottság elnökének. (Zaj. - Az elnök csenget.) Vagyis a Ház megadja a szót. Ezek szerint az elkövetkezendőben bármikor joga lehet Kónya Imrének mint az ügyrendi bizottság elnökének a hozzászólásra. Egyébként szabadjon énnekem is a jobb informálódást elősegíteni. A kezembem van az a bizonyos cikk, Expo 96, lenni, vagy nem lenni, beszélgetés dr. Baráth Etelével, a világkiállítás kormánybiztosával. (Zaj, az elnök csenget.)

ELNÖK:

Csendet kérek! Mészáros Istváné a szó.

DR. MÉSZÁROS ISTVÁN (SZDSZ):

Nem magánemberként nyilatkozott a kormánybiztos úr. Én pedig kénytelen vagyok komolyan venni tisztségénél fogva egy kormánybiztosnak a szavait. Azzal zárja az interjút, hogy az ország lakosságának nagy része expo-párti. Nem folytatom a fölolvast. Egy a lényeg, hogy ez 13-án hangzott el, azóta valószínűleg már több is a megszerzett aláírások száma, mint kétszázezer.

ELNÖK: Köszönöm.

DR. MÉSZÁROS ISTVÁN (SZDSZ):

Egy mondatot még, Elnök Úr, szabadjon elmondanom. Azt, hogy Kónya Imre rosszul emlékszik a köztársasági elnök ügyében lezajlott népszavazási kezdeményezésre. Akkor pontosan a népszavazás meg is történt, ha jól emlékszem, nyáron, tehát semmi olyat nem tett a Parlament és a Szabad Demokraták

Szövetsége, amellyel meghiúsította volna a nép szabad akaratnyilvánítását. Itt erről van szó. Nem érdemi kérdésről van szó. Eljárási kérdésről van szó.

ELNÖK: Köszönöm.

DR. MÉSZÁROS ISTVÁN (SZDSZ):

Több mint 100 000 ember alkotmányos jogáról van szó. (Taps az SZDSZ padsoraiban. - Az elnök csenget.)

ELNÖK:

Köszönöm. Kérem szépen, további vita nélkül az Országgyűlés az ügyrendi javaslatban határoz. Határozathozatal következik. Bocsánat, még ne írják ki az időt! A határozathozatal tárgya Mészáros Istvánnak az a javaslata, miszerint az Országgyűlés az aláírásgyűjtésre való tekintettel függessze föl a kérdés tárgyalását. Aki Mészáros Istvánnal ért egyet, igennel, aki nem ért vele egyet, nemmel szavaz. Most kérem szavazatukat. (Szavazás.) Köszönöm. Megállapítom, hogy az Országgyűlés 148 "nem" szavazattal 84 "igen" ellenében, 27 tartózkodással, plusz az államtitkárok tartózkodásával az ügyrendi javaslatot elutasította. Megadom tehát a szót elsőként Tarján Lászlóné államtitkárnak.

DR. TARJÁN LÁSZLÓNÉ, környezetvédelmi és területfejlesztési minisztériumi államtitkár:

Köszönöm, Elnök Úr. Tisztelt Ház! (Zaj, az elnök csenget.) A világkiállítás múlt heti vitáján Gál Zoltán frakcióvezető úr szavá tette - és nagyon jogosan -, hogy a szaktárcák - és ezek között a Környezetvédelmi Minisztérium is - nem reagálnak az egyes felvetődött kérdésekre. Pap János képviselőtársam, a környezetvédelmi bizottság tagja pedig nagyon részletesen elemezte Budapest jelenlegi környezetvédelmi helyzetét, környezeti állapotát, és aggályait fejezte ki a világkiállítással kapcsolatos várható környezetterhelésről. Én akkor szerettem volna válaszolni, azonban a házbizottsági ülés miatt nem kaptam szót. Engedjék meg, hogy most reagáljak erre, és röviden tárcánk álláspontját is szeretném kifejteni. Ezt az álláspontot eddig is következetesen képviseltük mind az előkészítéssel összefüggő kormányzati tevékenységben, mind pedig az expóval kapcsolatos társadalmi vitákban.

Természetesnek tartjuk, hogy egy esetlegesen megrendezésre kerülő világkiállításnak nyilván az egész országra lennének hatásai. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a hatások nem mindegyike pozitív, mértékük is igen különböző lehet és területenként eltérő. Nem kétséges, hogy a területfejlesztés kedvező hatásai elsődlegesen Budapesten jelentkeznek. Ezért gyakoriak azok az ellenérvek, hogy az expo megrendezésének esetében a Budapest és a vidék közötti fejlettségi eltérések tovább növekednének.

Sokan Budapest környezetvédelmi állapotának további romlásától tartanak. Én ismételtelen mondom, hogy messzemenően egyetértek a Pap János képviselőtársam által részletesen ismertetett környezeti állapot értékelésében elhangzottakkal. Ebből is kitűnik, hogy a vidéktől irigyelt főváros igen súlyos helyzetben van. A város legutóbbi nagyvonalú fejlesztési koncepcióját a századfordulón, a millenniumot megelőző években hajtották végre, ezt követően az I. világháború után a főváros mindig valamilyen konkrét esemény által megkívánt fejlesztésen ment keresztül. És akkor még nem beszéltünk a dinamikus, de meghatározott koncepció nélkül fejlődő agglomeráció fővárosra gyakorolt hátrányos hatásairól. Tény, hogy Budapesten a fejlett országok hasonló nagyvárosaiban ismeretlen ipari túlkonzentráltság alakult ki,

és ez az ipar ráadásul szerkezetében korszerűtlen, ezért hosszabb távon tarthatatlan. Következésképpen a főváros alapvető funkcióit, szerkezetét, foglalkoztatottsági viszonyait kell gyökeresen megváltoztatni. Az expo pontosan ehhez járulna hozzá azzal, hogy a kereskedelmet, szolgáltatást és az idegenforgalmat fejleszti, és ezzel is az iparból felszabaduló munkaerőnek adhatna jó irányú lehetőséget.

Tisztelt Ház! Ez a városszerkezet már nem képes a termelés és a városlakók együttes működési és komfortfeltételeit biztosítani. Az infrastruktúra mennyiségileg elégtelen, minőségileg tragikus állapotú. A főváros levegőszennyezettsége Európában a legrosszabb. Ennek egészségkárosító összefüggései már nem köthetők konkrét városrészekhez, hanem a főváros teljes lakosságát érintik. De említhetném a szennyvíztisztítást vagy a kommunális és az ipari hulladékok elhelyezési gondjait, a parkok, a zöldterületek szomorú állapotát csakúgy, mint a leromlott épületeket és városrészeket. Tárcánk álláspontja, hogy a világkiállítás megrendezhető, de csak abban az esetben, ha az mind környezetvédelmi, mind területfejlesztési szempontból kielégít egy pontosan meghatározott és körvonalazott kritériumrendszert. Ez esetben az expo hatásai még kedvezőek is lehetnek.

Többször kifejtettük ugyanis, hogy a világkiállításnak lehet ugyan minimálprogramja, az ehhez kapcsolódó környezeti infrastruktúrát illetően azonban ilyen csökkentett programról - úgy gondoljuk - értelmesen beszélni nem lehet. E vonatkozásban csak egy követelményrendszer értelmezhető, amelyet ráadásul adott, vagyis konkrét határidőre kell teljesíteni. Ez az utóbbi tényező, vagyis a határidő betartásának szükségessége az, amely a világkiállítás melletti igenlő álláspontunkat leginkább alátámasztja.

A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy ahol sok vendéget megmozgató eseményt rendeztek, az jelentős hatást gyakorolt az adott térség vagy város infrastrukturális fejlődésére, és ez egyben a környezeti állapot javulását is közvetlenül elősegítette. Tisztelt Ház! A legutóbbi vitában elhangzott, hogy a világkiállítással kapcsolatban nem készült környezetvédelmi hatásvizsgálat. Valószínűleg tisztelt képviselőtársam figyelmét elkerülte az a tény, amely szerint a helykiválasztás vitájának idején is már rendelkezésünkre álltak azok a nagy léptékű környezetfelmérési elemzések, amelyeknek alapján kiválasztásra került a dél-pesti változat. Amikor pedig a dél-pesti változatra vonatkozó döntés kialakult, a Programiroda azonnal megrendelte a Környezetgazdálkodási Intézetnél a következő lépcsőt jelentő, jóval részletesebb hatásvizsgálatot. Természetesen ez még nem jelenti azt, hogy a világkiállítás megrendezésével összefüggő minden vitás kérdés megnyugtató megválaszolása megtörtént volna. Ez szükségszerűen egy iterációs folyamat, amelynek során az egyes részletek tervezésével párhuzamosan egyre részletesebb, a tervezés által felvetett konkrét kérdések megválaszolására hivatott hatásvizsgálatokat kell készíteni.

Szeretném tájékoztatni önöket, hogy az eddig elkészült, a rendelkezésre álló műszaki tervezésnek megfelelő hatásvizsgálatokról számos szakmai fórumon folyt eddig is vita, amelynek során a Környezetgazdálkodási Intézet által elvégzett vizsgálatok jó minősítést kaptak. Tárcánk részéről ígérhetjük, hogy az engedélyezési eljárások során különleges figyelmet szentelünk a környezetvédelmi követelmények érvényesítésének, és biztosítani fogjuk e körben a legszélesebb nyilvánosságot. Biztosíthatom önöket arról is, hogy a további részleteket feltáró hatásvizsgálatok elkészítésére és azok széles körű ismertetésére tárcánk garanciát vállal.

Tesszük ezt annak ellenére, hogy valóban nincs a környezeti hatásvizsgálatot előíró környezetvédelmi törvényünk hatályban, ennek a kodifikálása - mint tudja a Tisztelt Ház - most van folyamatban. És végül engedjék meg tisztelt képviselőtársaim, hogy olyan további környezetvédelmi vonatkozású megjegyzést tegyek, amelyet tárcánk eddig is többször, sokszor hangoztatott. Igazán jó szívvel akkor tudjuk támogatni az expo megvalósítását, ha az nem csupán technikai megoldásában lenne környezetbarát és területfejlesztő, hanem vezérlő eszméje, azaz jelmondata, a világkiállítás témája is szorosan kapcsolódna a fenntartható, környezetbarát, emberi fejlődéshez. Ha nem csupán arra adna választ, hogy hazánk jelenlegi súlyos gazdasági helyzetéből milyen kitörési pontokkal és lehetőségekkel rendelkezik, hanem

irányt mutatna a tekintetben is, hogy a környezetvédelem problémái miként oldhatók meg. Egy ilyen szellemű expo maradéktalan támogatására szeretném tisztelt képviselőtársaimat tiszta lelkiismerettel biztatni. Köszönöm a figyelmüket. (Taps.)

ELNÖK:

Köszönöm. Szólásra következik Gyurkó János, a Magyar Demokrata Fórum képviselője.

DR. GYURKÓ JÁNOS (MDF):

Köszönöm, Elnök Úr! Tisztelt Ház! Harmadik napját kezdjük az expóról folytatott általános vitának, és meg kell mondjam önöknek, hogy nem vagyok elégedett az első két napnak az eredményeivel... (Tirts Tamás: Népszavazás kell! - Derűltség. - Az elnök csenget.) Csillapodni tessék ott a túloldalon, jó? (Derűltség, szórványos taps.) Szeretném folytatni! Tehát nem vagyok elégedett az eddigi eredményekkel, mert az eddigi vitanapok felszólalóinak viselkedéséből, mondanivalójából nem tűnt ki egyáltalán az, hogy itt egy kétharmados törvényről van szó, tehát nem vettem észre a kompromisszumkeresés vagy a konszenzuskeresés szándékát a legtöbb esetben, voltak ettől eltérő példák is. Én most szeretném egy kicsit jó irányba terelni ezt a vitát, méghozzá meggyőződésem szerint a politikai ellentéteket ez esetben is szakmai eszközökkel lehet áthidalni.

Többféle minőségben is szót kértem ebben a vitában, egyrészt mint csepeli lakos és csepeli képviselő, tehát egy érintett kerületnek a lokális érdekeit kell itt megjelenítenem, másrészt mint a környezetvédelmi bizottság tagja, bár ezt a feladatomat Pap János és Tarján Lászlóné nagyrészt elvették már, és úgy is, mint építőmérnök, aki tervezőként dolgoztam a Városépítési Tervező Intézetben, mielőtt képviselővé választottak. Szerencsés helyzetben vagyok, mert a háromféle minőségemből fakadó érvek és érdekek ebben az esetben eléggé egybeesnek, úgyhogy nyugodt lelkiismerettel vállalhatom bármelyik érvelést a másik szempont szerint is. Többen említették itt - az expoét előadó miniszter úr és Kuncze Gábor képviselő úr is -, hogy a most készülő nagyrendezvénynek előképe lehet a száz évvel ezelőtti millenniumi kiállítás.

Természetesen az ellenzéki képviselő úr azonnal rámutatott a hasonlatnak a sántaságára is, hozzátéve, hogy a kiegyezés után huszonkilenc évvel következett ez a millenniumi kiállítás, tehát egy hosszas fellendülési szakasznak a közepe táján volt ez a nagyrendezvény. No de nemcsak erre az egy körülményre kell tekintettel lennünk, amikor a millenniumot párhuzamként felhozzuk, hanem azt is meg kell vizsgálnunk, hogy egy ilyen nagyrendezvénynek milyen hosszú távú hatása van a városszerkezet javításában. Nem akarom itt felsorolni, hogy milyen közintézmények, középületek létesültek, csak a közlekedési szerkezetre utalnék, a fővárosnak a hálózatára. A millenniummal kapcsolatban, ugye, megépült a mai Szabadság híd - akkor Ferenc József-híd -, de azt kevesen tudják, hogy 1896-ban adták át az északi vasuti hidat is. Szinte mindenki ismeri az akkor Sugár út, most Andrassy út és a Bajcsy-Zsilinszky út kiépítését. Azt kevesebben tudják, hogy a Nagykörútnak a teljes kiépítése is ehhez kapcsolódik. S hogy a hosszú hatásra egy példát hozzak: a Nagykörútnak a teljes kiépítése valóban 1896-ra befejeződött, de a teljes értékű használatba vételre nem volt lehetőség, mert a kapcsolódó déli híd csak 1937-ben került forgalomba, tehát a mai Petőfi híd. Megállapíthatjuk, hogy több mint negyven évre elnyúló hatása volt egy ilyen városrendezési elképzelésnek, amelyet a millennium előkészítéseként vezettek be Budapesten, amelyet gyűrűs, sugaras szerkezetnek lehet nevezni, és amelyre számos példa van nemcsak külföldön, hanem hazánkban is; Szeged ilyen elvek szerint épült újjá a múlt századi nagy árvíz után.

Tehát tévesnek mondom én azt a beállítást, amely szerint - hogy szó szerint idézzem Kuncze képviselő urat - "új városrész felépítése horribilis infrastruktúrával". Erről szó nincs, a város fejlesztése, a

városszerkezet javítása nem így működik. Ezt legfeljebb az állampárti időszak gondolkodásmódjától megszabadulni nem tudó közgazdászok vagy mérnökök képzelhetik így, hogy egy központból három-négy év alatt hipp-hopp mindent meg kell csinálni. A remélhető piaczgazdaság körülményei között jogi és gazdasági, gazdaságpolitikai eszközökkel a magántőkét kell úgy mozgatni, hogy a céljainknak megfelelően működjön egy-egy adott területen, tehát a városszerkezet javítását részben önmagától végezze el, természetesen a jogszabályok és a gazdasági szabályozók, illetőleg a megadott előnyök mentén, a kitapintható érdekek mentén fogja ezt végrehajtani a magántőke. Tehát a településszerkezetnek a javítása nem három-négy éves vagy öt éves feladat, ezt szeretném leszögezni. Azt hiszem, hogy abban mindnyájan egyetérthetünk itt, hogy egy sikeres, jól megrendezett expo, még hogyha - mondjuk - nullszaldós, akkor is csak használhat Magyarországnak. A sikernek az alapja, a biztosítéka a jó előkészítés kell legyen.

A megfelelő előkészítést próbáltam én segíteni tavasszal, amikor itt az országgyűlési határozatról vitatkoztunk, tehát a vilákiállításról szóló országgyűlési határozatról, méghozzá egy kiegészítő csomagnak a benyújtásával, amelyet aztán a Ház pontonként leszavazott. Ennek ellenére én annakidején ezt a határozatot megszavaztam, mert a Balsai miniszter úrnak a válaszában megtaláltam azt a mondatot, ami engem érdekelt. Idézem a június 3-i jegyzőkönyvből a miniszter úr válaszát: "Nagyra értékelve mindazokat a javaslatokat, amelyek már előre figyelmeztetik a kormányt, hogy szeptember 30-ig terjedő időszakra milyen kérdésekre kell, hogy kiterjedjen a törvény, ezeket tudomásul vesszük, s ennek megfelelően fogunk lehetőséget adni a Parlament előtt, hogy véleményével végleges döntést mondjon a vilákiállítás ügyéről."

Ez volt nekem az a biztató szó, aminek nyomán én a tavasszal megszavaztam az országgyűlési határozatot. A beterjesztett és leszavazott módosító indítványomat most nem óhajtom megismételni, csak két lényeges pontot emelek ki belőle. Előrebocsátom, hogy ezeket nem én találtam ki, hanem a Kormánynak a 3254/1990-es számú határozatából vettem, s a két lényeges kérdés, amely nélkül szerintem nem lehet felelősen dönteni ebben az ügyben az, hogy az expo hogyan illeszthető be gazdasági fejlesztési programjainkba, és hogyan illeszthető be ütemezve az infrastruktúra országos hosszú távú fejlesztési koncepciójába. A kormányprogramban - hogyha megtekinti valaki az 1990 szeptemberében kiadott kormányprogramot - szerepel egy rövidke fejezet a vilákiállításról, ahol leírják, hogy az ökológiai szemléletnek át kell hatnia a vilákiállításnak a megvalósítását is, illetőleg a rendezvényt is, tehát a kiállítás egyik központi gondolatává a környezetvédelmet kell megtenni. A környezetvédelmi kérdések részletezése alól felment engem Pap János képviselő úr előadása, illetőleg Tarján Lászlóné mostani felszólalása.

Csak egyetlenegy körülményre szeretném felhívni a figyelmet. A beterjesztett törvényjavaslatban két változatban szerepel a helyszín - A és B változatban -, ezek a programiroda által elkészített megvalósíthatósági tanulmányban az 1-es és a 6-os változatra hasonlítanak, de ahogy Pál képviselő úr felhívta erre a múltkor a figyelmet, nem egészen pontos a megfeleltetés. Most szeretném közölni önökkel, hogy az előzetes környezeti hatástanulmányt készítő Környezetgazdasági Intézet munkatársa a környezetvédelmi bizottság ülésén egyértelműen leszögezte, hogy csak a déli, tehát a B változat fogadható el környezetvédelmi szempontból. Az A változat - vagy 1-es változat - környezetvédelmi szempontból előnytelen, és nem tehermentesíti a tehermentesíteni kívánt belvárost, és a városszerkezet javításához igen csekély mértékben járul hozzá. Miért mondom ezt? Azért, mert ez az 1-es vagy A változat a városközpontnak a kibővítését jelenti.

Ezt átvitt értelemben úgy is mondhatnám, hogy fölfújja a tehermentesíteni kívánt belvárost ahelyett, hogy egy új súlypontnak a képzésével valóban tehermentesítené. Ellene lehet vetni ennek azt, hogy a szocialista városépítés korszakában több új súlypontot próbáltak kialakítani Budapesten, és egyik sem volt túlzottan sikeres. De hát nem hiszem, hogy ez mértékadó lehet a számunkra, mert valószínűleg jól is lehet ezt csinálni, nemcsak az akkori módszerekkel és eszközökkel. Többen kifejtették a Kormány részéről a nyilvánosság előtt, hogy a főváros nélkül nem lehet megrendezni sikeresen az expót. Antall

miniszterelnök úr is nyilatkozott ilyen értelemben. A múltkor Kuncze Gábor képviselő úr második megszólalásában - azt hiszem, hogy ez az első vitanapon volt, tehát nem a vezérszónoklatban, hanem egy válaszban - megemlítette, hogy kompromisszumot kell keresni ez ügyben. Én is ennek a híve vagyok.

Tahát azt szeretném, hogyha például a főváros nem az Alkotmánybíróságot próbálná helyettesíteni, hogy ő kimondja egy törvényjavaslatról előzetes normakontrollt végezve, hogy ez alkotmányellenes, hanem élne a jogaival, mint ahogy a fővárosi törvény esetében élt is, s felterjesztést küldene Szabad György elnök úrnak, hogy mit is szeretne látni ebben a törvényben. Az idő sürget, és én remélem, hogy a főváros és a Kormány közötti tárgyalások folytatódni fognak, mert valóban a főváros nélkül ezt nem lehet megrendezni. Környezetvédelmi és városszerkezeti kérdésekről nem kívánok most részletekbe menően nyilatkozni, ez nem az általános vitába való, de egyet mégsem hagyhatok ki, mert nagyon alapvető kérdés. A lágymányosi hídról van szó. Kezdetől fogva elhibázott tervnek tartom, s ezzel a véleményemmel nem állok egyedül. Pártállástól függetlenül számos szakértő kritizálja ezt, hogy néhányat megemlítek, az SZDSZ részéről Fleischer Tamás, az MDF részéről Miklósi Endre vagy a KDNP részéről Jancsó Gábor.

Miért mondom, hogy előnytelen ez a megoldás? Valóban, egy kis mértékben tehermentesíti a belvárost a Hungária körútnak ez az átvezetése a budai oldalra - a pesti oldalon. De a budai oldalon, a Budaörsi út tájékán elképzelhetetlen forgalomkoncentrációt fog létrehozni, elviselhetetlen körülményeket fog teremteni, úgyhogy úgy gondolom, ettől délebbre kellene egy új hidat építeni, ami - ha jól tájékoztattak engem - akkor még olcsóbb is lenne, mint ez a lágymányosi híd. Más részletekre most nem térnék ki, majd a részletes vitában is szót fogok kérni. De még egyszer visszatérnék arra a kérdésre, amit a leszavazott módosító indítványom kapcsán már említettem. Tudom, nem most van itt az interpellációs idő, de mégis meg kell kérdeznem az illetékes miniszter urakat, hogy ez a beilleszkedés a gazdaságfejlesztési programba és az infrastruktúra-fejlesztési koncepcióba, ez ütemezetten megtörtént-e. Mert van erre utalás a Programirodának az előkészítő megvalósíthatósági tanulmányában, de nagyon kevés információ, csak néhány mondat. És én szeretném, ha egy jó tájékoztatást kapnánk a megalapozott parlamenti döntés érdekében. Szükségünk van erre, és én nem arra gondoltam, hogy - nem tudom - rettentő sok számadattal, táblázatokkal egy kötetet kapjunk, hanem rövid, közérthető formában egy áttekinthető és értékelhető, szinte ismeretterjesztőnek vagy népszerűnek mondható anyagot kérnék én az illetékes miniszter uraktól. Köszönöm szépen a figyelmüket. (Taps.)

ELNÖK:

Köszönöm. Tisztelt Országgyűlés! Mielőtt tárgyalásunkat folytatnánk, engedjék meg, hogy tisztelettel és megbecsüléssel köszöntsem a német Bundestag pénzügyi bizottságának küldöttségét, amely Reinhard Meyer zu Bentrup képviselő úr vezetésével megjelent díszpáholyunkban. (Taps. A küldöttség felállva köszöni meg a tapsot.) Kívánom, hogy magyarországi tárgyalásaik eredményesek legyenek, és jól érezzék magukat nálunk. Tisztelt Országgyűlés! Folytatjuk vitánkat! Szólásra következik Magyar Bálint a Szabad Demokraták Szövetsége részéről.

DR. MAGYAR BÁLINT (SZDSZ):

Köszönöm, Elnök Úr. Tisztelt Ház, Hölgyeim és Uraim! Nem hiszem, hogy van ember, aki pontosan tudja, hogyan is áll most a tárgyalás kérdésnek, az expónak az ügye. Tárgyalunk egy törvényjavaslatról, aminek ügyében már szeptemberben kellett volna a Háznak döntenie, mert - hangzott még nyáron az érvelés -: december elején dönt a magyar expo ügyéről a nemzetközi vásárügyi szervezet. Tudjuk, december 5-én nem tárgyalhat a témáról a BIE, hisz+ addig már nem kerülhet asztalára úgy a javaslat, ahogy azt eredetileg a Kormány tervezte. Talán még a parlamenti vitát sem lehet addig lezárni, hiába próbáltuk meg. Ráadásul az sem teljesen világos, hogy mi képezi a vita tárgyát.

A Kormány tervezete, vagy a miniszteri expoé? És ehhez jön még a népszavazási kezdeményezés, amit az imént próbált figyelmen kívül hagyni a parlament kormánypárti többsége. Mi nem ellenezzük a népszavazást, ha hitelesítik a kezdeményező aláírásokat, de néhány dologban mégis jó lenne tisztábban látni. Nem is arról kívánok most beszélni, mi lesz akkor, ha a polgárok úgy döntenek - talán -, hogy legyen expo, de a BIE ezt nem akarja. Vagy mi van akkor, ha a nép úgy dönt, hogy ne legyen expo, de az Országgyűlés már előtte éppen az ellenkezője mellett foglalt állást? S azt hiszem, a többi variációról most nem is érdemes beszélni. Más oldalról közelíteném meg a kérdést, nevezetesen a népszavazásra bocsátott kérdések oldaláról. A népszavazást kezdeményezők első kérdése így szól a magyar polgárokhoz: "Kívánja-e az 1996-os világkiállítás megrendezését, amely a rohamosan növekvő munkanélküliség, a munkanélküliek problémáinak feloldásában a munkanélküli járulék helyett munkahelyek teremtésével kínál megoldást? "

Nem kétséges - tisztelt Ház -, hogyan szavazna erre a kérdésre Bod Péter miniszter úr, hiszen véleménye szerint az expo sem a piacépítést, sem pedig a területi egyensúlyteremtést nem szolgálta volna igazából. Ha ugyanis egy igazi világkiállítást akarunk csinálni, gyorsan és jó minőségben, akkor az a magyar vállalatokat kiszelektálta volna a versenyből. Sőt, még azt is hozzáteszi, hogy a legnagyobb gond az, hogyan lehet szavatolni a magyar hányad részvételét. Világszínvonalú beruházásokat kell rövid idő alatt végrehajtani, s garanciákat kell életbe léptetni ahhoz, hogy ebből ne szoruljon ki a magyar építőipar, a gépgyártás, a magyar gazdaság. Ennek egyelőre nem látom nyomát - mondja Bod Péter Ákos miniszter úr.

A megválaszolandó kérdés szerintünk tehát inkább úgy hangozhatna: kívánja-e Ön, hogy az új munkahelyek teremtésére fordítható szűkös költségvetési eszközöket inkább a jórészt külföldi munkaerőt alkalmazó, külföldi kivitelező vállalatoknak nyújtott megbízások vagy garanciák emésszék fel? De úgy is megfogalmazhatjuk a kérdést: úgy gondolja-e Ön, hogy a borsodi, a szabolcsi és más válságterületeken kialakuló munkanélküliséget budapesti munkahelyteremtéssel kell orvosolni, ahol a munkanélküliek aránya most is csak töredéke az előbb említett területekének?

Tisztelt Képviselőtársaim! Kívánja-e - szól Palotás János úr második kérdése -, hogy 1996-ra az európai gazdaságba beépült magyar gazdaság olyan infrastrukturális gazdasági és kulturális adottságokkal rendelkezzen, amely szakvilágkiállítás méltó megrendezésére teszi képessé? Mészáros Péter képviselőtársam az MDF-ből erre azt kérdezi, hogy az a 30 milliárd forint, amely tulajdonképpen az infrastrukturális beruházások fedezésének egy részét szolgálja, mire elegendő. Majd folytatja, mondván: tudjuk, hogy ez a dél-budai, dél-pesti, észak-csepeli terület meglehetősen lerobbant, infrastruktúra-igényes önmagában is, de a második körben magának a fővárosnak is szükséges az infrastruktúráját olyan állapotba hozni, hogy egyáltalán odaállhassunk a világ elé.

A harmadik kör pedig a távolsági közlekedés, amely ugyancsak némi befektetést igényel. Jávor Károly képviselő kollégája pedig hozzáteszi, szintén az MDF-ből: Nincs elfogadott területfejlesztési koncepciója az országnak, valamint nincs a Parlament által elfogadott, hosszú távú közlekedési koncepciója sem. Magyarul: ez az expó nyilvánvalóan közlekedési szempontból nincs beleillesztve ebbe. Akkor viszont nagyon rosszul érezném magam - így a képviselő úr -, ha az expóhoz kellene területfejlesztési és közlekedés- fejlesztési országos koncepciót igazítani. Ez a képviselő úr szerint megengedhetetlen. Kovács Árpád az Állami Számvevőszék képviseletében pedig hasonlóan szkeptikus. Szerinte Magyarország és Budapest nem Bécs, ahol mindössze egy metróállomás kellett volna a világkiállításához. Mégcsak nem is Sevilla, ahol óriási állami garanciákat és pénzüsségeket biztosítottak a fejlesztéshez. Mégcsak nem is Montréal, hanem egy kelet-európai főváros a maga infrastrukturális elmaradottságával.

Surányi György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke szerint a gazdaságban nincsenek csodák. Az a 30 milliárd forint, amiről a költségvetési kiadásban szó van, egyrészt más feltételrendszerrel, közös világkiállítással számolva született. Másrészt senki sem lehet biztos benne, hogy ez az összeg folyó áron is elegendő lehet a világkiállítás megrendezésére. Egy világkiállítás megrendezésének valószínűleg

tényleg van pozitív hozadéka, de nagyon világosan és egyértelműen meg kell mondani az embereknek, hogy ez mibe kerül. Tehát ha a magyar társadalom és mindazok, akik lelkesednek a világkiállításért, ezt komolyan gondolják, akkor azért vállalni kell a pótlólagos áldozatokat is.

A megválaszolandó kérdés véleményünk szerint így hangozhatna: Kívánja-e, hogy Budapest infrastruktúrája olyan állapotba kerüljön - a költségvetés, illetve az adófizetők további terhelése és a vidéki infrastruktúra-fejlesztés költségvetési támogatásának visszafogása révén -, mely lehetővé teszi a világkiállítás megrendezését? Tisztelt Országgyűlés! Arra adott-e ön megbízást a legutóbbi választásokon - kérdezi Palotás János képviselőtársam -, hogy a Parlament, a Kormány, az önkormányzatok egymást ellenőrizve, de közös felelősséggel, a társadalom képességeiben bízva a gazdaság és a kultúra fejlődését, növekedését érik el? Így elvárható-e, hogy az 1996-os világkiállítás megvalósítását is ennek szellemében oldják meg? Bethlen István képviselőtársamnak az MDF-ből például az a meggyőződése, hogy egy állami hivatal képtelen egy világkiállítás levezénylésére. Már ez a csodálatos újmódi magyar szó mutatja: "levezénylés" és vállalkozás és piaci magatartás egymással teljesen összeegyeztethetetlen fogalmak.

Tehát ne várjunk csodát. Az Állami Számvevőszék szakvéleménye pedig szintén kritikusnak tartja, hogy az új finanszírozási koncepciónak a megalapozása csak elméleti síkon maradt. Mindössze az tűnik egyértelműnek, hogy nem az ingatlantulajdonosok önálló üzleti vállalkozásairól, hanem központilag elrendelt, diktált akcióról van szó. A megválaszolandó kérdés ez esetben a következő lehetne: Arra adott-e ön megbízást a legutóbbi választásokon, hogy az állami végrehajtó hatalom a bős- nagymarosi vízlépcsőhöz hasonló kockázatos, a társadalom tűrőképességét erősen próbára tevő presztízsberuházásokkal kívánjon a gazdasági növekedés levezénylőjeként fellépni? Hölgyeim és Uraim! Kívánja-e - kérdezik a népszavazást kezdeményezők -, hogy a világkiállítás befektetői és kivitelezői vállalkozásra épüljön? Így az alap-infrastruktúrák területén is jelentős teret kell adni a magántulajdonnak, a magánvállalkozásnak. Az Állami Számvevőszék vagyongazdálkodási csoportjának véleménye szerint a beérkezett, úgynevezett szándéknyilatkozatok mögött rejlő valós szándékok tartalma, nevezetesen ami a tényleges tőkebefektetésekre vonatkozik, továbbra is tisztázatlan. Mindössze az vált egyértelműbbé, hogy a nyilatkozatot tevők többsége elsősorban nem saját tőkét kívánja befektetni az infrastrukturális létesítményekbe.

Elsősorban városi közlekedés és közművek fejlesztésébe történő tervezett külföldi tőkebevonás látszik nehezen megvalósíthatónak. Surányi György szerint pedig összességében megállapítható, hogy a szándéknyilatkozatok csaknem 90a a finanszírozás, illetve a tőkebefektetés szempontjából egyáltalán nem értékelhető. A finanszírozás kérdését is érintő szándéknyilatkozatok még koncepcióban sem kiérleltek, pénzügyileg kezelhető konkrétumokat nem tartalmaznak. Nem térnek ki a finanszírozás feltételeire, a garanciális igényekre. Csupán néhány olyan szándéknyilatkozat található - írja a Magyar Nemzeti Bank elnöke a dokumentációban -, amely egyértelműen tőkebefektetést sejtet. De ezek egy része nem vagy csak közvetve kapcsolható világkiállításához. Egy részük eddig nehezen teljesíthető feltételekhez van kötve. Az expo és az azzal szorosan összefüggő infrastruktúra-fejlesztés vállalkozói alapon történő finanszírozása Surányi György szerint nem látszik biztosíthatónak. Hagelmayer István, az ÁSZ elnöke szerint a városi közlekedés és közművek fejlesztésébe történő tervezett külföldi tőkebevonás nehezen megvalósíthatónak látszik. E befektetések megtérüléséhez a külföldi cégek általában állami garanciát kérnek, sőt többnyire az államnak a finanszírozásban való 20-30%-os részvételét is kikötik. Véleményünk szerint a megválaszolandó kérdés ez esetben úgy hangozhatna: Kívánja-e ön a világkiállításához közvetve vagy közvetlenül kapcsolódó alap infrastruktúrák vállalkozási alapon történő fejlesztését, s ezzel Surányi György szerint például azt, hogy a Budapest - Bécs autópályán alkalmanként 7- 800 forintnyi útdíjat, egy vállalkozásban felépülő hídon átkelésenként 20-40 forintnyi hídvámot vagy a jelenlegi kétszer-háromszor meghaladó csatornadíjakat kelljen önnek fizetnie?

Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Akarja-e - szól a népszavazást kezdeményezők utolsó kérdése -, hogy 1996-ban budapesti központtal, de az egész ország, a vidék gazdasági és kulturális adottságait fejlesztő világkiállítás legyen Magyarországon? Ez a kérdés, kedves barátaim, csakúgy, mint az előbbieket, olyan,

mintha Pető Ivánt idézve azt kérdeznénk hazánk polgáraitól: Kívánják-e, hogy Magyarországon olyan klimatikus viszonyok legyenek, mint például Olaszországban? Hát persze. Ki ne kívánná? Ellenben az Állami Számvevőszék másképp gondolkodik erről a kérdéstről, és az ő válasza így hangzik: Sem a költségek nagyságrendje, sem azok finanszírozási forrásai nem ítéltetők meg reálisan, s e nagyfokú bizonytalanságok miatt a döntés beláthatatlan kockázattal járna az állami költségvetés számára. A világhiállítás megrendezésével kapcsolatos erkölcsi és pénzügyi kockázat az idő múlásával tovább fokozódott. Kovács Árpád - szintén az ÁSZ-től - úgy vélekedik, hogy a kérdés vulgárisan a következő: Ehhez az ügryhöz kellene százmilliárd forint biztos pénz, ez a százmilliárd viszont nincsen meg. Ebben egyetért vele Kupa Mihály is, mikor kijelenti+ (Kupa Mihály bejön az ülésterembe. - Derűltség.)

Parancsoljon, Miniszter Úr+, a szükséges százmilliárdhoz jelentősen növelni kellene az adóterheket, majd hozzáteszi: ha a főváros igent mondana, lényegében a pénzügyi kormányzatot hozná kényelmetlen helyzetbe. A 30 milliárd forintos támogatás nem elegendő egy világhiállítás megrendezésére, amelynek ráadásul a célja sem tisztázott. Felesleges illúziókeltésről van csupán szó - mondja a pénzügyminiszter úr -, ugyan világhiállítást lehet rendezni, de nem ilyen tematikával, nem ilyen emberekkel és nem ennyi pénzből. És szinte már nem is merem idézni azt a nyilatkozatát, melyben azt mondta, hogy Baráth Etelének már rég le kellett volna mondania, két éve szórakozik ezzel az expóval, hát ha az Állami Számvevőszék, amit a Parlament választott meg, nem elég, akkor mi az isten elég? Talán az ENSZ Biztonsági Tanácsa. (Derűltség, taps az SZDSZ soraiban.)

Kedves Barátaim! Ha már ilyen szépen a népszavazási kérdések végére értünk, joggal merül fel a kérdés, miért beszélnek az előzőekben idézett urak így? Miért nem lelkesednek eléggé, miért akadékoskodnak, vagy Kádár Béla miniszter úr szerint miért ül rajtuk is, mint a világhiállítás többi ellenzőjén, a turáni átok? (Derűltség az SZDSZ soraiban.) Kádár Béla miniszter úr szerint biztos hiányzik belőlük valami, szerinte ugyanis általában egy közzgazdásznak és politikusnak van valami szakmai képzelőereje is. Ez a képzelőerő általában a döntéshozókat szokta olyan kegyelmi állapotba hozni, hogy egy nagyobb horderejű vállalkozásnak úgy durván fel tudják becsülni a ráfordításait és megtérüléseit. Úgy tűnik, a pénzügyminiszter úrnak még nem sikerült ebbe a kegyelmi állapotba kerülnie. (Derűltség az SZDSZ soraiban.) Szabó Iván képviselőtársam egy hónapja viszont kicsit másutt kereste a rejtély nyitját. Szerinte, ha történetesen a világhiállítás elindít bizonyos fejlődést Magyarországon, ez 1994-ben a kormánykoalíció pártjai számára lesz előnyös.

Sajnos, maga a világhiállítás úgy halt el, mint egy sanda politikai indítékből elszalasztott esély. Sőt, Kádár Béla miniszter úr már a Kormány köreinek belül is ellenségeket talál, bár nem akar, úgymond, konspirációs kombinációba keveredni, ő úgy vélekedik, hogy itt egy nagyon érdekes négyszög alakult ki, mégpedig igen gyorsan: az expót ellenző két politikai párt, a főváros, az önkormányzat és az egymással elég szoros kapcsolatot tartó pénzügyminisztériumi vezetés és az Állami Számvevőszék között. Ez a csodálatos budapesti négyes jött össze. Nem tudom, hogy maradt ki ebből a Magyar Nemzeti Bank. De most tegyük félre a világhiállítással kapcsolatos sanda politikai indítékoknak nevezett szakmai kételyeket, s nézzük, melyek a törvénytervezet kapcsán feltehető, valódi politikai kérdések. Először is: Nem lehet-e, hogy a Kormányzat is úgy látja, a következő évek gazdaságpolitikája részben kényszerítő körülmények miatt is, oly kevés vígasztalót ígér, hogy a reményt az expo víziójával kell ébren tartani? Vagy nem lehet-e, hogy a Kormányzat az adófizetők pénzének piaci kockázatot nem vállaló klientalista, államfüggő vállalkozói réteg kialakulásához kíván hozzájárulni? Vagy harmadszor meg lehetne talán kérdezni: Nem lehet-e, hogy a Kormányzat egyszerűen csak egy olyan törvénytervezetet kíván elfogadtatni a Parlamenttel, amely az expo ürügyén kormányirányítás alá akarja vonni a következő évek fővárosi beruházásait, s erre hivatkozva sért halmozottan önkormányzati alapjogokat? Hiszen tudják jól, hogy amennyiben az önkormányzatoknak új feladatot írnak elő kötelezően, akkor annak fedezetét a költségvetésből biztosítaniuk kell.

S azt is tudják, még ha elő is írnak ilyen feladatokat, s még ha biztosítják is annak fedezetét, ez nem hatalmazza fel a kormányzatot arra, hogy a feladat végrehajtásából az érintett önkormányzatot

kormánybiztosokkal, programirodával vagy világkiállítási tanáccsal kiszorítsák. Ez ugyanis nem más, mint a fővárosi és kerületi önkormányzatok jogainak részleges kisajátítása, vagyis az önkormányzati választások eredményének választásokon kívüli eszközökkel történő megváltoztatása. Végezetül meg lehet kérdezni: Nem lehet-e, hogy miközben itt vitatkozunk és aláírásokat gyűjtenek a népszavazásra, már maga a Kormány is régen ejtette ezt a légvárrakra épülő elképzelést, csak megpróbálja a liberális pártokra és a fővárosra hárítani az elmaradt csoda ódiúmát? Köszönöm a figyelmüket. (Taps az SZDSZ soraiból.)

ELNÖK: Szólásra következik Roszík Gábor a Magyar Demokrata Fórum részéről. (Zaj. - Az elnök csenget.)

ROSZÍK GÁBOR (MDF):

Tisztelt Elnök Úr! Kedves Képviselőtársak! Köszönöm a szót. Nagyon rövid leszek, hiszen a világkiállításról szóló törvénytervezethez mint gazdasági szakember nem tudok hozzászólni, s ebben a kérdésben nem kívánok állást foglalni. Abból indulok ki, hogy az én kormányom és szakembereimnek a véleményében teljes mértékben megbízom, meggyőződésem, hogy a világkiállítás megrendezhető Magyarországon, annak megvannak és megteremthetők a feltételei, meg kell rendezni, ez a magyar népnek az érdeke, ez az országnak az érdeke, ez a jövőnek az érdeke. Tulajdonképpen én a kérdésnek ezt a részét vagy az egyik érdemi részét ezzel le is zárnám. Két kérdésben szeretném elmondani a véleményemet és állást foglalni. Az egyik a népszavazásról, a népszavazás kezdeményezése, a másik pedig az a javaslat, amely néhány héttel ezelőtt a világkiállítással kapcsolatban elhangzott egy napirend előtti felszólalás kapcsán.

A népszavazással kapcsolatban erősen hasonlít a véleményem Békesi László képviselőtársaméhoz, vagy amit az imént is hallottunk. Nekem az a véleményem - nagyon világosan és egyszerűen szeretnék fogalmazni -, hogy valóban egyfajta politikai kalandorság népszavazást kezdeményezni ebben a kérdésben. Nagyon sajnálom, hogy Palotás János nem kérdezett meg politikusokat, nem értekezett a politikához értő emberekkel ebben a kérdésben+ (derűtség)+, mielőtt egy ilyen kezdeményezést elkezdett volna vagy belefogott volna. Nekem nagyon világosan ez egy politikai kérdés, ebben, én úgy gondolom, hogy állást tudok foglalni, van véleményem, állást foglalhatok.

Nekem az a véleményem nagyon világosan és nagyon egyértelműen, hogy a világkiállítás egy olyan kérdés, amelyikben nem szabad népszavazással dönteni, amely több okból sem volt politikus, nem volt előrelátó, nem volt reális. Az egyik az a kérdés, ezen lehet persze vitatkozni, nekem az a meggyőződésem, hogy ma nem lehet semmiféle kérdésben eredményes népszavazást tartani, hiszen sokkal érdekesebb, lényegesebb kérdések vagy fontosabb kérdések, az embereket közelebről érintő kérdések foglalkoztatják az embereket. Sok példát lehetne felhozni ezzel kapcsolatban, hogy egy időszakos választásnál milyen erőfeszítésbe kerül a szavazók 30át az urnákhoz vonni, akkor, amikor arról volt szó, hogy nekik lesz-e képviselőjük a Parlamentben, vagy pedig nem. Akkor, amikor nemrégiben egy községnek kellett arról szavaznia, hogy mi legyen a község jövője, ott is két fordulónak kellett eltelnie, hogy eredményes népszavazás legyen ebben a kérdésben.

Nekem az a véleményem, hogy nem lehet eredményes népszavazást folytatni ma Magyarországon semmilyen kérdésben. Másik oldalról pedig ez egy olyan gazdasági kérdés, és a költségvetést olyan erősen érintő és befolyásoló kérdés, amely ügyben nem lehet a népre bízni a döntést. Nekem, hogy a népszavazásról szóló kérdést vagy témát is rövid úton lezárjam, két gondolatom lenne, két javaslatom, amelyet ugyan nem egyeztettem senkivel, mind a kettő érzékeny kérdés, de szeretném nagyon röviden fölvetni. Az egyik, és itt rá szeretnék mutatni egy mulasztására a tisztelt Háznak, ugyanis mindenki tudja, hogy Csóti György képviselőtársam már több mint egy évvel ezelőtt benyújtott egy módosító javaslatot, hogy a népszavazás kezdeményezéséről szóló törvényt változtassuk meg, hiszen százezer aláírást ma

akárki és akármilyen ügyben előszedhet. Például olyan kérdésben, hogy legyen-e munkanélküliség Magyarországon vagy sem, legyen-e infláció vagy sem, vagy jó időjárás, ahogy az előbb mondta a kollegám. Vannak olyan kérdések, amelyekben nem lehet népszavazást tartani, de ugyanakkor nagyon könnyen össze lehet gyűjteni százezer aláírást.

Nyilván ebből kiindulva javasolta Csóti György, hogy a gyűjtésnek az időpontját, illetve az időtartamát és az aláírások számát változtassuk meg, hogy valóban csak olyan kérdésekben, nagy horderejű kérdésekben döntsön a nép, amihez úgy gondoljuk, hogy ahhoz a népnek megvan a kompetenciája, lehetősége, kellő ismerete, háttere, hogy e kérdésben döntsön. Én magamra vállalom - tudom, hogy nagyon kényes ezt most kijelenteni - annak minden felelősségét, hogy olyan áron is akadályozzuk meg a népszavazást, hogy a tisztelt Ház egyezsége jutva ebben a kérdésben, hiszen kétharmados kérdéstről van szó - sok reményt nem fűzök hozzá, de elmondom -, változtassa meg a népszavazás kezdeményezéséről szóló törvényt, mégpedig oly módon - nem kifejezetten a mostani aláírásgyűjtések miatt -, hogy az aláírások száma és időtartama erősen behatárolva legyen, amely biztosítaná, hogy bizonyos kérdésekben csak bizonyos körülmények között lehet népszavazást tartani. Ezt egy javaslatként is fel lehet fogni, és megkérném az elnök urat, hogy az ügyrendi bizottság vagy a Ház elé +(közbeszólás az ellenzék padsoraiból: Írásban be kell nyújtani!)+ írásban is be fogom nyújtani, terjessze ezt a javaslatot, hogy lehet-e vajon ebben a kérdésben valamit dönteni.

A másik javaslatom pedig az lenne, hogy a tisztelt Ház forduljon az Alkotmánybírósághoz, és tegye fel azt a kérdést, hogy ezekkel a kérdésekkel, amelyek az aláírásgyűjtő íveken szerepelnek, ebben az ügyben, amely a költségvetést oly nagy mértékben érinti és befolyásolja, egyáltalán lehet-e népszavazást tartani, és megteheti-e a Parlament, hogy nem írja ki a népszavazást. A következő kérdés, Képviselőtársak - köszönöm a tisztelt Ház türelmét, rövid leszek - az a javaslat, az a felvetés, hogy amennyiben megghiúsulna a világkiállításnak a megrendezése budapesti hellyel +(közbeszólások a FIDESZ padsoraiból: Gödöllő!)+ igen + (derűtség. - Az Elnök csenget)+, akkor a világkiállításnak a helyszíne Gödöllő legyen.

Míg az előbb egyetértően nyilatkoztam Békesi képviselőtársamnak a véleményéről, most elítélőleg vagy kritikusan kell nyilatkoznom, hiszen azt mondta, hogy ez egy naív és gyermeketeg ötlet volt, anélkül, hogy igazából és mélyebbről ismerné, hogy milyen háttere vagy milyen alapja van annak, hogy mi azt a javaslatot tettük, nevezetesen Gödöllő város önkormányzata, hogy a világkiállítás helyszíne legyen Gödöllő, ami azt jelenti, hogy nem azon a helyszínen, ahová most képzeljük el, hanem 15 kilométerrel arrébb, körülbelül ugyanolyan távolságban a fővárostól, mint a másik helyszínen. Szeretném kijelenteni és hangsúlyozni azt, kedves Képviselőtársak, hogy azonkívül, és ezt mondhatom a gödöllőiek nevében vagy a választókerületem nevében, a gödöllői önkormányzat nevében vagy akár a gödöllői Magyar Demokrata Fórum nevében: azonkívül, hogy mi mindig azon az állásponton voltunk, hogy legyen világkiállítás Magyarországon 1996-ban, mindig azt a verziót támogattuk, és eszünkbe sem jutott más, hogy Budapesten legyen a világkiállítás. Sőt, most is nyugodtan merem kijelenteni, most is támogatjuk azt, hogy a világkiállítás budapesti helyszínen legyen, bár hozzá kell tennem, már nem olyan nagy jókedvvel, mint eddig, mert ismerjük a világkiállítás megvalósításának sokféle buktatóját, vagy annak lehetőségét, és nem tudom, hogy egy fővárosi önkormányzatra, akár kétharmados törvénnyel vagy népszavazással is rá lehet-e erőltetni egy világkiállítás megrendezését. De én kívánom, hogy a Parlament döntsön úgy, vagy ha lesz népszavazás, a népszavazás, legyen világkiállítás Budapesten, teljes mértékben támogatom én is, a gödöllői önkormányzat is. Ámde hozzá kell tennem megint, hogy abban az esetben, ha megghiúsul és végleg elesik annak a lehetősége, hogy a világkiállítás budapesti hellyel legyen, akkor igenis megint előjövök azzal az ötlettel, nem akarok neveteket mondani a kormányzattól vagy más, akár még az ellenzék soraiból is, hogy vannak, akik támogatják, hogy a világkiállítás megrendezése más hellyel legyen.

Mi soha nem gondoltuk azt, hogy Gödöllő város rendezné meg a világkiállítást, természetesen nem kívánunk fejjel a falnak menni, hanem mindig is úgy gondoltuk, hogy abban az esetben, ha a helyszín

Gödöllő lenne, akkor az országnak az összefogásával, a Parlamentnek, a Kormánynak a támogatásával lenne egy világkiállítás más helyszínnel, mi a helyszínt ajánlottuk fel. Sőt, akkor is, amikor ezt elképzeltük, akkor is azt gondoltuk, hogy a főváros és Budapest teljes részvételével, támogatásával, elsősorban a kerületekkel közvetlen és szoros kapcsolatot tartva a budapesti infrastruktúrájának a megvalósításával, a dél-pesti beruházásokkal és mindazokkal, amelyek egyébként is a budapesti helyszín mellett a világkiállítás mellé kapcsolódnak.

Az elképzelésünk - most nem akarom megint elmondani a lehetőségeket az autópályától a repülőtérig, a Grassalkovich-kastélytól az Agrocenterig és nagyon sok másig, amik valóban egy reális lehetőséget és alapot adnak arra, hogy a világkiállítás helyszíne Gödöllő legyen + (Zaj). De azért hadd mondjam el - miután a sajtó és a média eléggé elhallgatta, bár le lett adva annak idején az a határozat, amelyet a Magyar Demokrata Fórum Országos Elnöksége hozott talán két héttel ezelőtt, amely úgy szól -, hogy a Magyar Demokrata Fórum Országos Elnöksége támogatja, és továbbra is azon az állásponton van, hogy 1996-ban legyen világkiállítás Budapesten. Majd felkéri a Kormányt, hogy abban az esetben, ha véglegessé válna, hogy Budapesten nem rendezhető meg a világkiállítás, akkor a Kormány vizsgálja meg annak a lehetőségét és megoldását, hogy a világkiállítás Gödöllő helyszínén kerüljön megrendezésre. Egy dolgot szeretnék elmondani - elsősorban Békesi László kollégámnak + (zaj) + és a tisztelt Háznak. Két és fél évvel vagy három évvel ezelőtt Gödöllőn volt egy ötlet, amit tulajdonképpen elég gyorsan indítottunk el, de határozottan. Felteszem, hogy akkor, amikor Békesi kollégám itt ült, ebben a Parlamentben, még a régi Parlamentben, ennek a híre itt elterjedt, sokan beszéltek róla.

Mi úgy gondoltuk Gödöllőn néhányan, hogy nem várunk még hosszú ideig, hanem a rendszerváltást elkezdjük és megvalósítjuk ott, a magunk helyén: van egy képviselőnk ebben a Parlamentben, azt majd innen visszahívjuk, majd küldünk helyette másikat, olyant, akiben megbízunk, aki másfajta politikát és elképzelést képvisel stb., stb. Mindenki ismeri a történeteket. Sokan kinevettek, sokan gúnyoltak, támadott a sajtó. Még azok is, akik mellettünk voltak, megveregették a vállunkat: "Jól van, fiúk, csináljátok!" Bizonyára azt mondta Békesi úr akkor is, hogy ez egy naiv és gyermeketeg elképzelés + Most ezért én azt gondolom, hogy 1989-ben, amikor még erősen állt - vagy legalábbis azt hitte - a Magyar Szocialista Munkáspárt, és 60 ezer munkásör volt ebben az országban, nem volt kisebb dolog, és nem volt kevesebb bátorság egy olyan elhatározást tenni és olyan lépést tenni, mint amit tettünk, mint azt mondani 1991-ben a tisztelt Háznak, hogy ha Budapest nem vállalja a világkiállítást, nem lehet azon a helyszínen, akkor legyen Gödöllőn. Köszönöm szépen. (Zaj. -Gyér taps.)

ELNÖK:

Köszönöm. Szólásra következik Petrenkó János a Magyar Szocialista Párt részéről. (Zaj.)

PETRENKÓ JÁNOS (MSZP):

Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Szeretném leszögezni, hogy én mint vállalkozó és mint képviselő az ország képviseletét tűztem ki célul. Nem hiszem, hogy aki nem a fejlődést, az előrehaladást, az ország alkalmazkodását tűzi a zászlajára, az méltó képviselője népünknek. Ma egy kis siker ennek az országnak úgy hiányzik, mint egy falat kenyér! Miért nem akarjuk mi, képviselők, hogy ez a siker bekövetkezzen? Erre a kérdésre szeretném megadni a választ - és remélem, nem fog mindenkinek örömet okozni, főleg azoknak nem, akik a gazdaságot és annak a vélt sikereit a politika alá akarják gyűrni, teljesen. Az expo már rég nem gazdasági kérdés a parlamentben, hanem kemény politikai harccá alakult át - aminek én nem tudok maradéktalanul örülni, és egyáltalán, elfogadni. Hiszem, hogy Önöket, akik a tehetségtelenségüket már hónapok óta bizonygatják, egy ilyen megállapítás mit sem érdekel.

De szeretném Önöknek, a jövő fejlődése akadályozóinak figyelmébe ajánlani, hogy minket, magyarokat csak a gazdasági előrettekintés és a határidős cél megvalósítása vihet ki ebből a válságból. Egy ilyen

célnak kell tekintenünk az expo megrendezését 1996-ban. Egyszermind azt is tudnunk kell, hogy a választók elég józanok ahhoz, hogy tudják, mit rontott el a Kormány, mit nem; mit köszönhetünk a Kormánynak, mit magunknak, a magyar észnek, erőnek, szorgalomnak és erőfeszítésnek. Éppen ezért szeretném megjegyezni, hogy sokkal inkább szakmai síkra kellett volna terelni a vitákat, illetve kellene.

Természetes, hogy egy ilyen horderejű vállalkozás körül viták dúlnak. Úgy gondolom, akkor is így lenne ez, ha nem lenne a magyar társadalom a túlpolitizáltság mai állapotában. Ezzel együtt úgy érzem, hogy a politikai kérdések elé kellene tolni a szakkérdéseket. Attól függetlenül, hogy nem vagyok politikus, továbbá hogy kedvelem-e a jelenlegi kormányt vagy nem, engem nem szomorítana el egy sikeres 1996-os világhiállítás. (Taps a jobb oldalon és az MSZP soraiban.) Úgy gondolom, persze, hogy egy ilyen nagy rendezvényhez fontosak lehetnek a következő alapfeltételek, amit eddig sem az írott anyagokban nem olvaastam, sem a felszólalásokban nem érzékelttem. Akarja-e egyáltalán a Kormány és a koalíció az expo megrendezését? Ha igen, akkor miért nem egyeztetett állásfoglalást, és miért lehet a Kormányban stratégiai ellentét - a Kupa és Kádár miniszter urak ellentétes véleményére gondolok. És ez nem nyugtatja meg a képviselő-testületet sem.

Mindenesetre én a 30 milliárd forintos kormánygaranciát nem tartom elviselhetetlennek. Vagy a koalíciós pártok hozzászólásaiban olyan jelzéseket véltem felfedezni, amik arra engednek következtetni, hogy a Kormány, a koalíció nem a rendezvény nagyságának súlyával dolgozták ki, beszéltek meg a stratégiai pontok végrehajtásának, végrehajthatóságának lehetőségeit és publikálását. (Zaj.) Így nem történhetett volna meg olyan hozzászólás, mint Zsiros Géza képviselő úr szájából hallottuk - idézem: "Mint vállalkozó egy fillért sem tennék bele az expóba." De hogy a vállalkozói elméletét csillogtassa, megjegyzi, hogy a 30 milliárd forintot a mezőgazdaság fejlesztésére kellene fordítani. Szeretném felhívni a figyelmét, hogy ebben az országban jelenleg mezőgazdasági túltermelés van. Így ide elsősorban piac kell.

Az expo pedig - ellentétben vállalkozói elképzelésével - elsősorban a mezőgazdasági ágazatokhoz helybe hozza a piacot, mivel az expo 30-50 millió látogatója nem az eddig beáramló szegényebb külföldi polgárokat célozza meg. Így nem az út szélén fogyasztják el a zsíroskenyeret - persze, a papírt eldobva -, hanem a magyar specialitásokra kíváncsiak, és ilyenformán eladható lesz a hazai piacon a mezőgazdaság összes termelése. E fellendülés nemcsak az 1996-os expo évében jelentkezik, hanem a sikeres startpisztoly-eldördülés után az építőiparban fellendülés jellemző, amely vitathatatlanul munkaerő-felszívó hatású, közvetlenül és közvetve is. Közvetett hatás az építőipar, a beszállítói - kohászat, acélkereskedelem, építőelemgyár - és a mezőgazdaság; és számítanak a munkaerő-eltartó képesség erősödésére is.

Az országosan elérhető foglalkoztatás-stabilizálás hat a kereskedelemre, a szolgáltató iparra és a mezőgazdaságra. Az építési szakaszban a bankszféra jó irányú pezsdülése is várható, és remélem, nem olyan bankot fogunk propagálni, mint az SZDSZ- képviselők, akik különböző bankigazgatókra hivatkoznak. Én a külföldön járva mást hallok a magyar bankokról: a magyar bankok nagyon tespedtek, nem vállalkozásbarátok - és ezeken kellene változtatni. De ha új bankok jelentkeznek ebben a gazdaságban, akkor ők is versenyképességre lesznek kényszerítve. A külföldi befektetők érdeklődése is növekedhet. A világhiállításra készülő ország vonzóbb magyarországi befektetők körében, mint egy pangó vagy egy hanyatló gazdaság - vagy mint egy veszekedő Parlament. A finanszírozás állami garanciavállalással, nyugati, kedvező kamatfeltételekkel rendelkező, hosszú lejáratú hitellel megoldható.

Ha a kormány a garanciafeltételeket 8-15 évre nem meri adni, a saját gazdaságpolitikájáról és önbizalmáról állít ki bizonyítványt. Adtak ebben az országban állami garanciát jóval kisebb horderejű és bizonytalanabb megtérülésű ügyletekben is. Az expo-időszakban a közvetlen bevételek, a reklámérték felbecsülhetetlenek csakúgy, mint a várható reklámbevételek. A gazdasági és a reklámszakemberek tudják, hogy mekkora összegeket emészt fel egy cég nemzetközi befuttatása. Most hozzánk jönnek - sőt, fizetnek is, hogy jelen legyenek - a világ nagy cégei. A bel- és külkereskedelem óriási lehetőségek előtt

áll. Nemcsak a forgalomnövekedés, hanem a távlati kapcsolatok kiépítése szempontjából. Ezzel a rendezvénnyel lehetnénk újra érdekesek Európának. Nekünk olyan gazdasággá kell válni, ahová ugyebár a világ legnagyobb üzlet- és kultúrembereinek sikk legyen eljönni. Ilyen országot ismerünk egy párat, ahová szinte mindenki el akar jutni a világon. Szeretném, ha Önök úgy állnának a nemzeti kérdéshez, hogy meg akarjuk valósítani, és minden jóhiszemű magyarnak elvi kérdés legyen a nemes feladathoz való teljes melléállás. Tudom, hogy a nemet könnyebb kimondani, mint az igent, érveket is fel lehet sorakoztatni mellette.

A megoldás, főleg a célirányos megoldás a célfeladati körre sokkalta nehezebb; ilyen az expo megrendezése is. Én egyre kérem Önöket: ne legyen e nemes cél úgy beállítva, hogy a nyugdíjas ezer forinttal kevesebbet fog kapni, s minden dolgozó ezer forinttal több adót fog fizetni havonta, ha az expo megrendezésre kerül; ez így nem igaz, és nem is fedí a valóságot. Ha viszont megrendezésre kerül, fellendül az ipar, kereskedelem és minden olyan ágazat, amit most megjósolni sem tudunk, viszont ezáltal kevesebb lesz a munkanélküliség, előbb-utóbb a fellendülő gazdaság egy nagyobb költségvetést tud biztosítani, ami egy nyugodtabb Magyarországot fog eredményezni. Kevesebb céltalan ember lesz ebben az országban, és mivel komoly feladatokhoz juttatjuk szervezőinket, kutatóinkat, nagyon sok több nyelvet beszélő emberre lesz szükség, és megtalálják számításait hazánkban, nem fogják elhagyni az országunkat, mint ahogy most találkozunk jelen pillanatban az értelmiségi kivándorlásokkal. Én úgy hiszem, hogy rövid időn belül újra Európa élvonalába tudunk feljutni. Ennek az országnak, úgy érzem, elsősorban ezért van szüksége az 1996-os expo-ra, és ezt meg kell rendezni. Köszönöm a figyelmüket. (Taps.)

ELNÖK:

Köszönön szépen. Most szünet következik 17 óra 40 percre. Köszönöm. (Szünet 17 óra 30 perctől 17 óra 46 percre - Elnök: dr. Szűrös Mátyás - Jegyzők: dr. Horváth József, Glattfelder Béla)

ELNÖK:

Tisztelt Országgyűlés! Képviselőtársaim! Kérem, foglalják el helyüket az ülésteremben. Folytatjuk a világkiállítással kapcsolatos általános vitát. Megadom a szót dr. Sóvágó László képviselő úrnak, Magyar Demokrata Fórum. Kérem.

DR. SÓVÁGÓ LÁSZLÓ (MDF):

Elnök Úr! Tisztelt Ház! Köszönöm a szót. Legyen-e világkiállítás vagy sem, vitatjuk már hosszú ideje itt a Parlament falai között és azokon kívül is. Én úgy érzem, hosszasan és sok mindent elmondtunk már, ezért csak röviden illik szólnom. Úgy tetszik, hogy politikai kérdéssé vált a józan gondolkodás szerint gazdaságiként kezelendő. Látványos összeütközések, nem ríká meg a parlamenti képviselők számára sem érthető feltételmódosulások, kormányzati, fővárosi önkormányzati magyarázkodások teszik színesebbé a párbajt. Az előbb elhangzott itt egy ügyrendi javaslat, és ugye azt is tudjuk, hogy ügyrendi kérdésekben nem nyithatunk vitát, azt azonban nem tiltja a Házsabály, hogy néhány gondolat erejéig visszatérjek.

Mészáros képviselőtársam szerint mindazok, akik a vita folytatását kívánják, kétségbe vonják várhatóan több mint 100 000 állampolgár alkotmányban rögzített jogát. Megítélésem szerint e két kérdés nem zárja ki egymást, hisz esetleges döntésünk kerülhetne ellentétbe a népszavazást kívánók majdan kifejezendő akaratával, most viszont a vita még segíthet további érvek, ellenérvek napvilágra hozatalában. Magam azok közé tartozom, akik a világkiállítás megrendezhetőségét alapvetően gazdasági problémaként fogják fel. Ennek megfelelően vallom, hogy a kérdés eldönthetőségének megalapozása elsősorban nem politikai testület feladata, hanem gazdasági szakértőké. Konkrétan a döntés folyamatában az első lépést a gazdasági szakembereknek kell megtenniük.

Remélem, hogy a politikai küzdelmek nem homályosították el annyira tisztánlátásunkat, hogy ne emlékeznénk: egy tervezett esemény anyagi feltételei, a szükséges pénzügyi eszközök, a bevételek várható alakulása a tudományok mai állása szerint meghatározhatók vagy legalábbis valószínűsíthetők. Ha ezen adatok rendelkezésünkre állnak, akkor a politikai testületek, így a Parlament vehetnék át a döntés felelősségét. Megalapozott számítások alapján vállalni a döntés kockázatát, ez lehetne a mi szerepünk. Ha egyszer majd valaki megírja ennek a törvényjavaslatnak a történetét, akkor rádöbben, hogy a vaskos kötetekben alig jutott hely a gazdasági érvek taglalásának, és annál nagyobb teret kapott a különböző politikai vélemények ütköztetése.

Természetes, hogy a Parlamentben helyet foglaló pártok között éles vita van abban, hogy milyen gazdasági kockázat vállalható a siker érdekében. Nincs abban semmi különös, ha az egyes pártok más-más szintű kockázat vállalását tartják elfogadhatónak. Nem látok abban sem kivetnivalót, ha a kormányzó pártok nagyobb kockázatot is hajlandók vállalni, sőt még abban sem, ha mindezekkel a következő választásokra is gondolnak. Ugyanakkor az ellenzékéről sem tételezem fel, hogy szándékos magatartásukkal egy esetleges sikertől kívánnák ezt a nemzetet megfosztani. Sajnos, alig csörgedeznek az információk a megvalósíthatóság gazdasági számításairól, ugyanakkor az eset politikai vonatkozását a legvégsőkig kiveséztük. Mintha nem is a gazdaságos megvalósíthatóság bizonyítása lenne a cél, hanem a kinyilvánított ilyen vagy olyan politikai akarat védelmezése.

Az egyik oldal előre eldöntötte, hogy nem helyesli a világkiállítást, és a döntés helyességének bizonyítására keresi érveit. Az is tény viszont, hogy a másoknak sem sikerült meggyőző gazdasági érveket produkálnia. Sorrendet tévesztettünk. Előbbrevaló a gazdasági vita, ezt kellene, hogy kövesse a politikai. Gazdasági érvek szolgáljanak politikai döntésünk alapjául, és ne fordítva. Nemcsak a pártok között van azonban vita a világkiállítás megrendezhetőségéről, hanem az ország egyes területein élő állampolgárok között is. Magam úgy tapasztalom, hogy a világkiállítás népszerűsége nyugatról kelet felé haladva egyre csökken, és ez nem véletlen.

A kiállítás elsődleges haszonélvezője Budapest, illetve a nyugati országrész. Egy, e keleti végekről jött országgyűlési képviselőtől e megállapítás után sokan azt várják, hogy a kiállítás ellen foglaljon állást. Én azonban nem ezt teszem, gazdaságilag megalapozott rendezvényt akkor is támogatok, ha tudom, hogy ennek előnyei csak áttételesen, elsősorban az idegenforgalom útján fognak megjelenni. Azt viszont látni kell a keleti, déli országrészekben élőknek, hogy azokra a jól hangzó beruházásokra, amelyeket évekként ezelőtt központi beruházásokból terveztek megvalósítani, nincs pénz. Senki se higgye, hogy a világkiállítás ürügyén az államkassza megfejtendő, hogy egyébként jogos helyi igények kielégítésére nyílik majd lehetőség, mintegy kompenzálva a főváros és a nyugati országrész e területen vélhetően meglévő előnyeit.

Magam jól emlékszem a világkiállítás tavaszi vitájára, amikor egynémely vidéki képviselőtársaim azzal a feltétellel támogatták a világkiállítás megrendezését, hogy, úgymond, az ő választói körzetükben is fizikailag megtekinthető létesítményben ölt testet a világkiállítás gondolata. Mindezen gondolatok ellenére hiszem, hogy a sikeres világkiállítás az egész országon nagyot lendítene, egy ugrásszerűen fejlődő, ráadásul az ország minden ötödik állampolgárának otthont adó főváros magával húzná a világkiállítás által fizikailag kevésbé érintett területeket is. A keleti és déli országrészekben lakók is profitálhatnának tehát a rendezvény hasznából, egy részben a világkiállítás hatására is fejlődésnek induló gazdaság jótékony hatása számukra is új lehetőségeket nyújtana. A várhatóan jelentős idegenforgalom hatása pedig áttételek nélkül, közvetlenül is érvényesülhetne. A világkiállítás támogatottságát illetően a lakosság nemcsak földrajzi fekvés szerint oszlik meg, más szempontok is érvényesülnek. Magam ugyancsak azt tapasztalom, hogy a világkiállítás gondolatának legnagyobb támogatói a vállalkozók, míg a bérből és fizetésből élők nem kis aggodalma is érzékelhető. Mindkét tábor indokai érthetőek.

Az előbbieket lehetőségeik kibővülését várják, az utóbbiak aggódnak, milyen mértékű anyagi teher hárul rájuk. Úgy hiszem, őszintén el kell mondanunk, hogy a kiállítás megrendezése anyagi terhekkel jár,

ugyanakkor az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk annak ismertetésére, hogy a várhatóan nem túl jelentős áldozat nem kis előnyökkel kecsegtet. Tisztelt Ház! Hogy adott szavamhoz hû maradjak és rövid legyek, befejezésül ismételten hangsúlyozom: megítélésem szerint az, hogy legyen-e világkiállítás vagy nem, alapvetően nem politikai, hanem gazdasági kérdés. Ennek megfelelően várom a további gazdasági érveket, hogy a megrendezést nyugodt szívvel támogathassam. Köszönöm figyelmüket. (Taps.)

ELNÖK:

Köszönöm. Szólásra következik Deutsch Tamás képviselő, a FIDESZ részéről.

DEUTSCH TAMÁS (FIDESZ):

Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Hölgyeim és Uraim! "Fekete napnak minősítik majd a jelen és a jövő magyar történései október 10-ét, vagyis a fővárosi önkormányzat expo elleni döntésének napját." - öntötte ki a lelkét alig egy hónappal ezelőtt Kádár Béla miniszter úr. A legnagyobb kormánypárt újraéledő Iustitia-programjai közepette persze ki tudja, lesz-e idejük a különböző fehér könyvek elkészítése mellett az expoval foglalkozni jobb sorsra érdemes történéseinknek. Megnyugtató érzés azonban, hogy a zavaros hétköznapiakban a kormánypártok minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a kritikai társadalomtudósok végre fehéren-feketén lássák közös dolgainkat. Az előbb idézett klasszikushoz visszanyúlva, azt hiszem, a jelen és a jövő jogászai fekete betűkkel írják majd be a magyar törvényelőkészítés történetébe az előttünk fekvő 3127-es számú indítványt. (szerk: Deutsch, 1999-ben államvizgázott le az ELTE Jogtudományi Karán)

Az 1996. évben megrendezendő ún. világkiállításról szóló törvényjavaslatot kizárólag jogi, szakmai, kodifikációs szempontból vizsgáljuk. Az indítványt kizárólag mint jogi normaszöveg-tervezetet elemezzük, függetlenül annak gazdasági, politikai és más szakmai tartalmától. Véleményünk azonban még az említett szempontokat figyelmen kívül hagyva is lesújtó. A törvénytervezet egyszerűen minősíthetetlen. A 15 szakaszból álló tervezetnek csupán egyetlen paragrafusa az, amelyik jogilag megállja a helyét. Tisztelt Ház! Hölgyeim és Uraim! A kicsit is érzékenyebb lelkű jogászok éltek már át nehéz pillanatokot az Antall-kormány különböző törvénytervezeteinek olvasása közben, de az még így is példa nélküli, hogy egy törvényjavaslatnak már a címe is valótlan legyen.

A törvényjavaslat címe világkiállításról beszél, első szakasza az 1982. november 22-én Párizsban aláírt és a 21/1982. minisztertanácsi rendelettel kihirdetett, a nemzetközi kiállításokra vonatkozó egyezményre hivatkozva pedig nemzetközi szakkiállításról, továbbiakban világkiállításról szól. Azt már csak halkán jegyzem meg, hogy a Programiroda által elkészített tanulmány szakvilágkiállításról tesz említést. Lenyűgözően bájos a törvényjavaslat szóhasználatát magyarázó, az 1. §-hoz szóló részletes indoklás, ami így fogalmaz: "Az egyezmény alapján ez a kiállítás szakkiállításnak minősül, de ez nem zárja ki azt, hogy a törvény Expo +96 Budapest megnevezésű szakkiállítást a további §-okon világkiállításnak nevezze."

Szóval akkor miről is van itt szó? Az idézett egyezmény 3. cikkely (1) bekezdés szerint függetlenül attól az elnevezéstől, amelyet valamely kiállításnak annak szervezői adhatnak, az egyezmény világ- és szakkiállításokat különböztet meg. **Tehát nem arról van szó, hogy a szakkiállítás a világkiállítás alesete vagy fajtája, hanem a nemzetközi kiállításoknak két, egymástól gyökeresen különböző típusa van: a világkiállítás és a szakkiállítás.**

Világkiállítás nem szakkiállítás és a szakkiállítás nem világkiállítás. A törvényjavaslat indoklásának természetesen igaza van, a továbbiakban valóban hívhatjuk az 1996-ban, Budapestre tervezett B-kategóriás nemzetközi szakkiállítást világkiállításnak, mint ahogy ugyanezt megtehetjük a továbbiakban a tavaszi és az őszi BNV-vel, a szegedi és a pécsi ipari vásárral, nem beszélve a Pharmatrade Vállalat termékbemutatóiról. (Szórványos taps.)

A javaslat második szakasz (1) bekezdése a szakkiállítás megnyitásának és lezárásának időpontját határozza meg, 1996. május 11-ében, illetve október 4-ében. Ezzel a törvényjavaslat látszólag eleget tesz az egyezmény 4. cikkely (1) bekezdésének, ami szerint valamely kiállítás időtartama nem haladhatja meg a 6 hónapot. A 2. szakasz (2) bekezdése azonban olyan elő-, utó- és kiegészítő rendezvényekről beszél, amelyeket a Világkiállítási Tanács által kiírt és elbírált pályázat alapján lehet ilyené nyilvánítani. Az elő-, utó- és kiegészítő rendezvények lehetővé tételével a javaslat burkolt módon kibővíti a szakkiállítás időtartamát, ami jelentheti azt is, hogy a Kormány nem tudja, melyen hosszú kiállítást rendezzen.

Bizonyítja ezt az is, hogy a Programiroda 1991. szeptemberében készült tanulmánya a 100, illetve a 180 napos expo megrendezési lehetőségeit elemzi, a törvényjavaslat pedig egy harmadik variációról beszél. Rendkívül aggályosnak tartjuk - megintcsak a törvényjavaslat indoklását idézve -, hogy az elő-, utó- és kiegészítő rendezvényekre kiírandó pályázat elveit az a Világkiállítási Tanács határozza meg, amelynek részletes feladat- és hatásköreit a Kormány nem ebben a törvényben, hanem kormányrendeletben kívánja szabályozni. Garanciális szempontból ez a megoldás tarthatatlan. A magyar jogrendszer több eleme is tartalmaz a pályázatokra vonatkozó kielégítő megoldásokat, például a versenytárgyalási tvr., az állam vállalatokra bízott vagyonának védelméről szóló törvény, így ezek figyelmen kívül hagyása érthetetlen. A törvénytervezet 3. §-a - amelyik a szakkiállítás területét kívánja meghatározni - a javaslat egyik gyöngyszeme. Mind az A, mind a B változat értelmében - idézem - "Budapest fővárosnak 80 hektár területet kell rendelkezésre bocsátania."

A javaslat lakonikus rövidegességgel s kérlelhetetlen következetességgel megfogalmazott állítása még véletlenül sem ad választ olyan apró, természetesen aggályoskodó kérdésekre, miszerint ki a kötelezettség alanya. A fővárosi önkormányzat? A fővárosi és kerületi önkormányzatok? A két változatban behatárolt terület tulajdonosai és kezelői?

Hölgyeim és Uraim! A törvénytervezet 4. §-a a szakkiállítás megrendezésének gazdasági feltételeit, garanciáit hivatott szabályozni. Hadd nyugtassak meg mindenkit, hűen a tervezet feszes tempójához, a 4. szakasz szövege még véletlenül sem a címben jelzett kérdésekről szól. A szakkiállítás gazdasági feltételeinek csupán egyetlen eleméről tesz említést, a garanciáiról itt nem szól, egyébként pedig a megrendezés szervezeti és intézményi kérdéseit taglalja. A nemzetközi kiállításokra vonatkozó, a korábbiakban már idézett egyezmény X. cikkely (2) bekezdése értelmében a Kormánynak kettős kötelezettsége van. Hivatalosan el kell ismernie a rendező jogi személyt, és szavatolnia kell azt, hogy a rendező jogi személy eleget tesz kötelezettségeinek.

A javaslat 4. szakasz (1) bekezdésében megállapítja, hogy a szakkiállítás rendezője a jogi személyiséggel bíró programiroda, a szavatosság vállalásáról azonban nem tesz említést. Ez a hiány egy különösen érdekes problémára irányítja a figyelmet. A világkiállítási programirodát a 82/1990-es minisztertanácsi rendelet hozta létre, amely rendelet megalapozta a programiroda jogi személyiségét. A programiroda - a kormányrendelet megfogalmazása szerint - maradványérdekeltségi rendszerbe sorolt költségvetési szerv. Ezt a jogállását jelen javaslat 5. szakasz (3) bekezdése is elismeri. A javaslat 4. szakasz (1) bekezdése tehát rendezőként ismeri el a programirodát, mint jogi személyt.

A Kormány szavatosságvállalásáról - mint ahogyan említettük - nem szól. Teszi ezt akkor, amikor a rendezőként elismert jogi személy költségvetési szerv. A bírósági végrehajtásról szóló 1979. évi 18. számú tvr. 102. §-a értelmében a költségvetési szerv tartozásaiért a felettes szerve - jelen esetben az alapító Kormány - köteles helytállni. Hiába hallgat tehát a javaslat a Kormány szavatosságvállalásáról, az előbb idézett tvr. értelmében a Kormány köteles a programiroda tartozásaiért helytállni. Ebből a szempontból teljesen új megvilágításba kerül a javaslat 4. szakasz (3) bekezdésében szabályozott 30 milliárd forintnyi állami költségvetési hozzájárulás a szakkiállítás megrendezéséhez. Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a 30 milliárd forintnyi kötelezettségvállalás meghatározásakor véleményünk szerint nem ebbe, hanem a költségvetési törvény szabályozási körébe tartozó kérdéstről rendelkeznek. Felvetődik

a kérdés, lehet-e ezután nem beilleszteni ezt a tételt a költségvetésbe, illetve mi történik akkor, ha valamilyen csoda folytán nem kerül be ez a kötelezettségvállalás a költségvetésbe.

Jogi értelemben pedig teljes mértékben indokolatlan a költségvetési hozzájárulás keretösszegét meghatározni, hisz - mint említettük - a programiroda valamennyi kötelezettségéért végső soron a Kormány, tehát az állami költségvetés köteles helytállni. A javaslat 4. szakasz (4) bekezdése, amely szerint a 30 milliárd forintnyi kötelezettségvállalás kivételével a szakkiállítást központi költségvetési hozzájárulás nélkül kell megrendezni, jogilag tarthatatlan. A javaslat 4. szakasz (3) bekezdése azonban nem elégszik meg ennyivel. A bekezdés utolsó mondata, amely szerint a 2. számú mellékletben meghatározott beruházásoknak a központi költségvetésből nem fedezett részét a fővárosi önkormányzat a bevételeiből biztosítja, lényegében alkotmányellenes.

Az Alkotmány 44/A szakasz (1) bekezdés b) pontja szerint az önkormányzat bevételeivel önállóan rendelkezik. Lehet, hogy az említett mondat nem más, mint ezen önkormányzati alapok korlátozása, amire a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával természetesen sor kerülhet. A helyzet azonban nem ez. Hisz ebben az esetben nemcsak a fővárosi, hanem a kerületi önkormányzatok ezen alapjogát is korlátozni kéne, márpedig erről nem szól a tervezet. Az 1991. évi XXIV. számú törvény a fővárosi és fővárosi kerületi önkormányzatokról 1. szakasz (5) bekezdésében úgy fogalmaz, hogy amennyiben a törvény a fővárosi önkormányzatot a főváros érdekköre vagy gazdasági lehetőségeit meghaladó regionális, illetve országos feladatok ellátására kötelezi, úgy az Országgyűlés biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a költségvetési hozzájárulás mértékéről és módjáról.

Mivel a 4. szakasz (3) bekezdésének utolsó mondata csak a fővárosi önkormányzatról tesz említést, ezért nem az alapjog korlátozásának az esetével, hanem a fővárosi törvényből idézett helyzettel állunk szemben, így a szakkiállítási törvénynek a fővárosi önkormányzatra rótt plusz feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételek biztosításáról kell rendelkeznie. Az 5. szakasz (1) bekezdése azt mondja ki, hogy a fővárosi és az érintett kerületi önkormányzatok együttműködnek a szakkiállítás megrendezéséért felelős Kormánnyal. Ez a megfogalmazás is több, mint talányos. Nem lehet tudni, hogy csupán arról a bizonytalanságról van-e szó, hogy a Kormány maga sem tudja eldönteni, hogy ki a szakkiállítás rendezője.

A 4. szakasz (1) bekezdése szerint a programiroda, vagy az 5. szakasz (1) bekezdése szerint maga a Kormány. Jelentheti persze ez a megfogalmazás azt is, hogy a Kormány így kíván eleget tenni az egyezmény 10. cikkely (2) bekezdésében leírt szavatosságvállalási kötelezettségének. Azt pedig csupán fogalmazási pontatlanságnak tarthatjuk, hogy a törvénytervezet szerint a fővárosi és az érintett kerületi önkormányzatoknak kell együttműködniük a megrendezésért felelős Kormánnyal, s nem a Kormány működik együtt a megrendezésben részt vevő önkormányzatokkal. Nehezen tudunk magyarázatot találni arra, hogy annak a világkiállítási tanácsnak a tagjait, amelyik a Kormány, a fővárosi és az érintett kerületi önkormányzatok közötti együttműködést biztosítja, miért csupán a Kormány és a fővárosi önkormányzat bízta meg a tagjait.

Kodifikációs és garanciális szempontból elengedhetetlennek tartjuk, hogy a rendkívül széles feladat- és hatáskörrel bíró főbiztos, világkiállítási tanács és programiroda feladat- és hatásköreinek legfontosabb elemeit törvényi szinten szabályozza. Tisztelt Ház! Hölgyeim és uraim! A törvényjavaslat 8. szakasza a szakkiállítás területére vonatkozó részletes rendezési tervek elkészítésének, illetve az elkészült részletes rendezési tervek módosításának határidejéül 1991. december 31-ét határozza meg, s a készülő részletes rendezési tervekkel kapcsolatban a főbiztos előzetes, míg az elkészült részletes rendezési tervekkel kapcsolatban a főbiztos utólagos egyetértési jogát állapítja meg. Az Alkotmány már korábban idézett 44/A szakasza (1) bekezdésének a) pontja szerint az önkormányzat önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat.

Az 1991. évi XX. törvény 75. szakaszának (5) bekezdése szerint a rendezési terveket a jóváhagyásuk előtt az érdekelt államigazgatási és érdekképviselői szervekkel egyeztetni, és azokat az egyeztetési eljárás során a lakossággal ismertetni kell. A (6) bekezdés szerint a lakosság az egyeztetési eljárás során véleményt nyilváníthat és a rendezési tervekre észrevételeket tehet. Az észrevételek, vélemények el nem fogadása esetén az önkormányzatot indoklási kötelezettség terheli. Mindezek alapján neveltséges a tervezetben megállapított határidő, hisz a hatásköri törvényben leírt kötelezettségeknek a rendelkezésre álló rövid idő alatt képtelenség eleget tenni. A rendezési tervekről való döntés az Alkotmány 44/A szakaszának idézett pontja szerint olyan önkormányzati ügy, amit az önkormányzat önállóan szabályoz. A fővárosi törvény 11. szakasza értelmében a főváros általános rendezési tervét illetően a Kormányynak is csupán véleményezési joga van.

Mindezekből következően tarthatatlan a főbiztos törvényjavaslat által megállapított előzetes és utólagos egyeztetési joga. Hölgyeim és Uraim! Amint azt a bevezetőmben említettem, van a törvényjavaslatnak egy szakasza, amivel kapcsolatban jogi kifogás nem emelhető. Ne legyünk kishitűek, becsüljük meg értékeinket. Bátran nevén merem nevezni ezt a szakaszt, ez a 9. szakasz. A szakkiállítás területén állami tulajdonban lévő ingatlanok kezelői jogát a 9. szakasznak megfelelően elsősorban a felek megállapodása útján kell a szakkiállítás céljára biztosítani, ennek hiányában kerülhet sor a 10. szakasz (1) és (2) bekezdése szerinti kezelői és használati jog megvonására és új kezelő, használó kijelölésére - ez minden esetben a programiroda.

A 10. szakasz (1) bekezdése szerint a kezelői jog megvonásáért nem jár, de egyéb, például használati vagy más vagyoni értékű jogok megvonásáért jár kártalanítás. A 10. szakasz (2) bekezdése szerint a megvont vagyon, illetve vagyone értékű jog erejéig és arányában a programiroda kezességet szerez. A megvonás folytán a hitelezőket ért kárért ugyancsak a programiroda tartozik felelősséggel. A 10. § (4) bekezdése szerint így a programiroda köteles helytállni a használati és más vagyone értékű jogok megvonása után járó kártalanításért, a kisajátítási kártalanításért, valamint a megvont vagyoni, illetve vagyone értékű jog arányában keletkező kezeség alapján. Erre a törvényjavaslat 2. számú melléklete alapján

1990. évi folyó áron, illetve áron **összesen 2,7 milliárd forint** áll rendelkezésre. Fontos ezt azért is emlékeztetünkbe idézni, mert a 10. § (2) bekezdése 2. mondatában szereplő kezeség a Ptk. 274. § (2) bekezdésének megfelelő készfizetői kezeség. Így, a bírósági végrehajtásról szóló, korábban idézett tvr. rendelkezéseit is figyelembe véve, az állami költségvetés terhei elképesztőek lehetnek. A törvényelőkészítők nem pazarolják arra erejüket, hogy egyértelműen tisztázzák: a megvont vagyon, illetve vagyoni értékű jog erejéig való kezeségvállalás esetén a könyv szerinti vagy a forgalmi értéket kell-e figyelembe venni? Mint ahogy arra sem vesztegetik energiájukat, hogy a megvonás esetén a hitelezőket ért kárért a

Programiroda felelősségvállalásának megállapításakor tisztázzák, hogy a kártérítés mértéke magában foglalja-e a tényleges káron túl az elmaradt hasznokat is. A 11. § (4) bekezdése rendkívül érdekes kérdést vet föl. Mégpedig azt, hogy mekkora is a szakkiállítás területe. A javaslat 3. §-a értelmében a szakkiállítás területe a Fővárosi Tanács 175/1990. számú határozatával körülhatárolt területnek egy kisebb, 80 hektáros része. A 11. § (4) bekezdése értelmében azonban, amennyiben az említett fővárosi tanácsi határozat hatálya alá tartozó ingatlan műszaki, fizikai egységet képez a szakkiállítás területén lévő ingatlannal, akkor erre az ingatlanra is érvényes a törvényjavaslat azon rendelkezése, miszerint ez az ingatlan sem adható önkormányzati tulajdonba, illetve ezekre az ingatlanokra sem használható, illetve alkalmazható az önkormányzati vagyontörvény 51. §-a.

A szakkiállítás területének ilyen burkolt formában történő megnövelését illető gyanúkat látszik alátámasztani a törvényjavaslat 13. § (1) bekezdése is, amely szerint a főbiztos a fővárosi tanácsi határozattal érintett terület egészére vonatkozóan gyakorol szakhatósági jogkört. Hölgyeim és Uraim! A törvényjavaslat 12. és 13. §-a az önkormányzati rendszer ellen intézett merénylet. Az említett

szakaszokban foglalt szabályok megvalósulása esetén az államigazgatósági hatósági ügyek intézése területén totális káosz alakulna ki. A ma érvényes helyzethez képest, amikor a szakkiállítás területén lévő ingatlanokat és tevékenységeket érintően a főpolgármester, a kerületi polgármesteri hivatalok dolgozói, valamint a centrális alárendeltségű szervek járhatnak el adott államigazgatási hatósági ügyben első fokon, a törvénytervezet valamennyi ügyet illetően az első fokú eljárásokat a főjegyzőhöz telepíti. Mindezt tetéztve az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvényben meghatározott határidőktől eltérően; lényegesen rövidebb eljárási határidőket állapít meg a törvénytervezet. Teszi mindezt azzal a nagyvonalúsággal, hogy az így megnövekedett ügyek ellátására hivatott főjegyzői apparátus a fővárosi önkormányzat költségvetését terheli.

Az államigazgatási hatósági ügyek intézésének kaotikussá tétele mellett a törvényjavaslat nem tesz említést az önkormányzati hatósági ügyek hatásköri szabályairól, ami tovább növeli a bajt. Elfelejteti rendezni a törvény azt a kérdést, hogy az államigazgatási hatósági ügyek hatásköri változásai a törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő ügyekre is vonatkoznak-e vagy sem. A 13. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, amely szerint a fővárosi tanácsi határozatban megjelölt területen lévő valamennyi ingatlant és tevékenységet érintő hatósági eljárásban a főbiztos szakhatósági jogkört gyakorolt, két szempontból aggályos. Egyfelől érthetetlen, hogy a főbiztosi jogkör területi hatálya miért a fővárosi tanácsi határozat hatálya alá tartozó területre, miért nem csak a szakkiállítás területére terjed ki. Másfelől újra csak hangsúlyozni tudom, hogy a hatósági eljárások szabályait módosító rendelkezések rendkívül felelőtlen javaslatok. Külön kiemelés érdemel a 13. § (2) bekezdése, ami a fővárosi tanácsi határozatban érintett területekre vonatkozóan az állami tulajdonú ingatlanokat illetően a főbiztost a korábban működő vagyoneellenőrző bizottságok feladatához hasonló jogkörrel ruházza fel. A javaslat említett bekezdésével kapcsolatban nélkülözhetetlen tisztázni, hogy a főbiztos jogköre milyen ügyekre terjed ki. Minden bizonnyal a folyamatban lévő ügyekre, így azonban meg kell határozni, hogy mely ügyek tekinthetők folyamatban lévőknek.

Tisztázni kell, hogy a javaslatban megfogalmazott szabály hogyan viszonyul az 1991. évi XXXIII. törvény 54. §-ában megfogalmazott azon rendelkezésekhez, amelyek szerint az 1991. szeptember 1-je előtti jogügyleteknél a vagyonatadó bizottság jár el, mint a vagyoneellenőrző bizottságok utódja. Garanciális szempontból nélkülözhetetlen tisztázni, hogy a főbiztos milyen elvek alapján adja, illetve tagadja meg hozzájárulását a különböző ügyekben, hiszen döntése ellen államigazgatási úton nincs jogorvoslatnak helye. Az előbb említett kérdések tisztázása nélkül a javaslat említett bekezdésének rendelkezései tarthatatlanok. Tisztelt Ház, Hölgyeim és Uraim! A törvényjavaslat záró rendelkezései, híven az előbb elemzett szakaszokhoz, rengeteg kívánnivalót hagynak maguk után. A 14. § a bírósági cégnyilvántartásról és a cégek törvényességi felügyeletéről szóló, 1989. évi 23. törvényerejű rendelet 5. § (2) bekezdésére hivatkozva, mely szerint olyan elnevezést, amihez másnak jogi érdeke fűződik, csak az arra illetékes szerv engedélyével lehet cég elnevezésére felvenni, úgy rendelkezik, hogy cég nevében a világkiállítás, illetőleg az expo kifejezéseket csak a főbiztos hozzájárulásával lehet szerepeltetni. Felmerül a kérdés az egyszerű halandóban, hogy milyen jogi érdeke fűződik olyan valakinek a világkiállítás elnevezéshez, akinek tevékenysége semmilyen kapcsolatban sincs a világkiállítással.

Ezen az alapon az MLSZ-nek megalapozott jogi érdeke fűződik a labdarúgó világbajnokság elnevezéshez, hisz+ ő is szervez bajnokságot. A javaslat utolsó, 15. §-ában elfelejtkeznek a tervezet 12. és 13. §-ainak megfelelően módosító javaslatot tenni az 1991. évi XX. törvényt, az önkormányzati hatásköri törvényt illetően. Tisztelt Ház, Hölgyeim és Uraim! Az előttünk fekvő ún. világkiállítási törvényjavaslattal kapcsolatban összefoglalóan annyit lehet megállapítani, hogy a tervezet mint normaszöveg alkalmatlan az ún. világkiállítással kapcsolatos kérdések törvényi szabályozására. Ez a megállapításunk annyit jelent, hogy amennyiben az a soha be nem következő állapot állna elő, hogy valamennyi országgyűlési képviselő egyetértene a világkiállítás megrendezésével, az előttünk fekvő törvényjavaslat még ebben az esetben is alkalmatlan lenne e politikai döntés jogi normaként történő megfogalmazására. Mindezek alapján felszólítjuk a Kormányt: a lehető legrövidebb időn belül vonja vissza javaslatát. (Közbeszólás jobbról: Haha!)

Egyúttal felhívjuk a világkiállítás ügyében népszavazást kezdeményezőket, hogy amennyiben sikerült összegyűjteniük, haladéktalanul nyújtsák be a népszavazást indítványozó több mint százezer aláírást. Tegyék ezt azért, hogy ne csak szavakban, hanem tettekkel is bizonyítsák, valóban hamisak azok az öket ért támadások, amelyek szerint az egész népszavazási kezdeményezés nem szolgál mást az ő részükről, mintsem hogy a választópolgárok jelentős csoportjának becsapása által politikai nyomást tudjanak gyakorolni. (Közbeszólások jobbról: Haha!) Klasszikussal kezdtem, klasszikussal is fejezem be hozzászólásomat: a világkiállítás ügyében is döntsön a nép! Köszönöm a figyelmüket. (Taps az ellenzéki padosorokban.)

ELNÖK:

Szólásra következik Dénes János független képviselő úr. Kérem.

DÉNES JÁNOS (független):

Elnök Úr, Tisztelt Országgyűlés! Két egyszerű mondattal kezdem. Kockázat nélkül nincs haszon. Gyáva népnek nincs hazája. (Derűtség.) A szerény harmadik mondatom a következő. Tekintettel arra, hogy ez a tisztelt Ház ország-világ előtt egy igen egyszerű hovatartozási, erkölcsi, politikai vitában, ha jól emlékszem, 24 vagy 36 órára nevetségessé tette magát, s ezt a 24-36 órát lélegzet-visszafojtva figyelte egy ország, és figyelte a világban szétszórt magyarság azt a pillanatot, amikor visszaszavaztuk önmagunknak a vörös csillagos címet a címervitában. Hasonló állapotban van most a tisztelt Ház a 1996-os világkiállítással kapcsolatban.

A 1996-os világkiállítás mindenféleképpen, ha elmarad, ha nem marad el - kérem szépen -, már jelentős költséget emésztett föl, azon kívül 1100 éves állami fennállásunk ünneplése is pénzbe fog kerülni. Tehát mindenképpen bizonyos gazdasági terhet az országra ráterhel. Tekintettel arra, hogy a világkiállítás, amely teljesen függetlenül a millenniumi kiállítástól is, adódik az ország számára, a kettő mellett együtt hatványozott érvek szólnak, a magam részéről egyszerűen érthetetlennek tartom azt az óriáskígyót, amivé ez a vita terebélyesedett.

Tudniillik nincsen kevesebbről szó, mint arról, hogy Budapest főváros önkormányzata szereptévesztésben van. Először is elfelejti azt, hogy ő nemcsak egy város önkormányzata, hanem az ország fővárosának az önkormányzata. Mint ilyen, nagyon jól kéne azt tudni, hogy Kajászószentpéteri megengedheti magának azt, hogy piros-sárga-kékbe öltöztesse a főterét, de a főváros részéről nagyon furcsa volt, hogy piros-sárga-kékbe öltöztette március 15-én a Parlamentet, környékét és az egész fővárost. (Borz Miklós tapsol) Eme szellemiségből adódik, hogy a fővárosnak hovatartozás, - társadalmi, nemzeti hovatartozás - is kell, hogy hozzájáruljon szakmai ítéletéhez.

A másik, kérem szépen: abszolút kézenfekvő a törvényalkotásunkból, az Alkotmányunkból, hogy a Parlament a törvényalkotó, a törvényhozó, a Kormány a végrehajtó szerv, az önkormányzatok pedig az önkormányzati törvény alapján jutnak jogosultságokhoz, de nem kerülhetnek a Parlament és a törvényhozás fölé. Így ezt a meddő kísérletet, amit a 17 Schönherz Zoltán utcás parlament + pardon+ fővárosi önkormányzat elkövet, kell, hogy megkövessék azokat az elmúlt hónapokat, amit ebben a témában lejátszottak. A magam részéről szeretném a tisztelt fővárosi önkormányzat figyelmét felhívni arra, hogy vizsgálja felül, hogyan jutott erre a döntésre, szemben a kerületek álláspontjával. Hogyan erőszakolták ki küszöb alatt bejuttatott egyes személyiségeiket, akik kérem szépen hívévé válnának rögtön ennek az önkormányzatnak, ha a lobbyt az ő számukra biztosítanák.

Tudniillik arról van szó, hogy ki gazdálkodik a pénzzel, ki baz+ ki gazdálkodik különféle+ (derűtség; közbeszólások balról.). Igen, igen, jól tetszett érteni. +ki gazdálkodik kérem szépen, különféle koncessziós és egyéb jogosultságokkal? Tehát amikor a kérdés ennyire le van meztelenítve, akkor én azt hiszem, hogy miután visszakerült a döntés a Parlament elé, a Parlamentnek nincsen más dolga, hiszen

ugyanolyan helyzetbe került, mint az előbbi időszakok különféle vitáival, amikor két teljesen ellentétes pólus alakult ki a Ház két oldalán, és az ellentétes pólus ellenére a Háznak döntést kell hoznia. Most sem tehet mást. Kádár Béla miniszter úr ugyebár elmondotta, hogy milyen fekete nap volt, amikor elvetette a főváros a világkiállítás gondolatát, az előbb Deutsch Tamás képviselő úr elmondta ennek pontosan az ellenkezőjét. Ebből a két pólusból adódik, hogy mi azért vagyunk itt, hogy ebben a kérdésben döntsünk, hisz ezért küldtek bennünket ide. Köszönöm, hogy meghallgattak. (Taps.)

ELNÖK:

Szólásra következik Darvas Iván képviselő úr, Szabad Demokraták Szövetsége.

DARVAS IVÁN (SZDSZ):

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Mélyen Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mindenekelőtt le szeretném itt szögezni: a magam részéről lelkes híve vagyok az expónak. (Taps a kormánypártok soraiban. A szónok meghajlik a tapsolók felé.) Továbbmegyek! Az SZDSZ is lelkes híve az expónak. (Taps, derűlttség.) Soha senki nem mondta az SZDSZ részéről, hogy nem kívánja az expót. Ellenkezőleg. A Kormány és az ellenzék közötti véleménykülönbség korántsem abban merül ki, hogy önök szeretnék expót rendezni, mi meg nem. Vita kizárólag abban a kérdésben van közöttünk, hogy - kedvenc magyar színpadi szerzőmet, Csurka urat idézzem (derűlttség a baloldalon) - ki legyen a "bálánya". (Derűlttség.)

Önök azt szeretnék, ha kudarccal mi mindnyájan, tízmillióan álljunk majd a cechet. Mi meg szerényen mindössze annyit javasolunk, hogy az fizessen majd rá, aki már most, jó előre is saját személyében és saját vagyonát kockára téve vállalja a rizikót. Az idősebbek közülünk talán még emlékeznek arra az erőszakos, gusztustalan kampányra, amit a Rákosi-érában folytattak a bolsevikok önző politikai céljaik finanszírozása érdekében. Tervkölcsonnek, békekölcsonnek nevezték, meg tudj+ isten, milyen egyéb hangzatos címkékkel próbálták elkenni azt az egyszerű és nyilvánvaló tényt, hogy megsarcolták a nemzetet. Talán arra is emlékeznek még, mekkora pszichés megkönnyebbüléssel járt az azt követő Kádár-féle, úgynevezett "puha" diktatúrában az a változás, hogy ugyanez a sarc egyfajta önkéntes alapra helyeződött át, nem tervkölcsonnek, nem békekölcsonnek hívták immár, hanem totónak, lottónak. (Derűlttség.)

Az ellenzék végül semmi egyébre nem törekszik itt, mint arra, hogy ennek az önkéntességnek az elve ne sérüljön. Hogy csak azok nyereszkedjenek majd az expón, akik előzőleg vállalnak egyfajta vállalkozói rizikót is. Mi, többiek pedig, akik nem lottózunk, nem totózunk, és nem is vagyunk vállalkozók, nos, mi majd megvesszük a belépőjegyet, megnézzük a világkiállítást és majd legfeljebb utólag bosszankodunk akkori gyávaságunkon, hogy kimaradtunk abból a haszonból, ami a bátrakat joggal megilleti. Megígérem, nem fogok majd írғыkedni. (Derűlttség, taps a baloldalon.)

ELNÖK:

Szólásra következik dr. Szeleczy Zoltán képviselő úr, Magyar Demokrata Fórum.

DR. SZELECZY ZOLTÁN (MDF):

Elnök Úr! Tisztelt Ház! "A bajok, melyek közéletünkbe újabban férköztek be, és amelyek a közérzületre lehangoló befolyással vannak, nagy részben lélektani bajok, amelyek ellen lélektani eszközök segítségével is kell küzdeni. A visszavonásnak, az egyenlenségnek, az egymással való összevetésnek mindazon elemeivel szemben, melyek közéletünkben az utolsó idők alatt oly sajnosan szaporodtak, és az

előbbinél sokkal nagyobb mértékben tűntek fel, nagy jelentőséggel bírhat egy oly ünnepély, annak már előkészítése is, és még inkább méltó megünneplése, amely emlékeztet minket egy együtt átélt ezredéves történet minden viszontagságaira, mely emlékeztet minket a nemzeti szolidaritásnak, a nemzeti egységnek szent kötelekeire, amely azoknak az érzelmeknek, melyek közöttünk visszavonást és egyenetlenséget idéznek elő, ellenébe helyezi ellenállhatatlan áradattal azokat a hinni akaró, minden magyar ember szívében sokkal erősebb érzelmeket, mely minket az összetartásra, a szolidaritásra, az együtt munkálkodásra, az együttes szenvedésre, együttes küzdésre, szóval az együttlétnek minden lelki, minden akaratbeli, minden tetszeli alkotóelemének fenntartására utal."

Tisztelt Képviselőtársaim! Nem az történt sajnós, hogy megtáltosodtam, és ilyen veretes hangon szólok meg ezentúl, hanem az ellenzéki gróf Apponyi Albert 1893. február 4-i felszólalásából idéztem, abból a parlamenti vitából, amit az akkori országgyűlés a tervezett ezredéves kiállítással kapcsolatban folytatott. Döbbenetes párhuzamok vonhatók az akkori és a mostani vita között, és azt hiszem, sok tanulságot levonhatunk nagy elődeink szavaiból, úgyhogy engedjék meg, hogy a továbbiakban még néhány idézetet felolvassak az 1893-as parlamenti jegyzőkönyvből. A jobb megértés szempontjából hozzáteszem, hogy a vita az ellenzék és a Kormány között akkor nem arról folyt, hogy legyen-e világkiállítás, vagy sem, hanem hogy nemzeti vagy világkiállítást rendezzenek-e. E vitát sűrűn átszövik politikai indítékok is, úgyhogy bármennyire is kívánatos lenne számunkra, hogy a világkiállítás kérdését depolitikussá tudjuk tenni, ettől a teherrel nagy elődeinknek sem sikerült megszabadulniuk. Továbbra is Apponyi Alberttől idézek: "Hogy mi hozta létre a nemzetben azt a hangulatot, hogy a magyar embernek most csakugyan nincs ünneplő kedve, ezzel ez alkalommal foglalkozni nem akarok. Azt a vádat a jelenlegi kormányra áthárítani, amely nemrég alakult meg, nem volna igazságos és nem is teszem. A millennium megünneplésének legszebb módja az volna, a legmesszebb kiható nemzeti ünnepelés az volna, hogyha közéletünkben eltávolítanók mindazokat a bajokat, amelyek a mostani kedély-depressziót, a mostani lehangoltságot előidézték."

Az ünnepély fényének és melegének el kell tudnia hatni, és annak módját ki kell találni, az ország legelhagyottabb, legszegényebb kunyhójába is. De az ünnepélynek kihatással kell bírnia az összes európai, vagy ne is korlátozzuk még ennyire sem, az egész művelt világ összes testvér nemzetére. Nemcsak a múltat megünneplő, de a jövőt is előkészítő, újabb, számtalan évre terjedő lendület előidézésére hívatott nagy állami és nemzeti cselekményt kell előkészíteni." Idáig az idézet. Érdekes felfigyelni arra, hogy az akkori többnapos vita során pénzügyi kérdés alig merült fel. Idézek Neményi Ambrusnak, a pénzügyi bizottság elnökének felszólalásából: "

Egy világkiállításnak költségeit előzetesen megállapítani, minden eddigi tapasztalás szerint, éppenséggel lehetetlen. Ezeknek előrebocsátása után azonban megjegyezni kívánom, hogy a pénzügyi és közgazdasági bizottságok az ezredéves kiállítás ügyének sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, semhogy arra nézve kizárólag a pénzügyi szempontot tekinthetnék mérvadónak." A kiállítás elődeink által is megfogalmazott célja: magunkra vonni a világ figyelmét, bizonyítani életképességünket, megújulni akarásunkat éppen a gazdasági életünkben történő kitörés érdekében. Gaál Jenő egykori képviselőtársunktól idézek: "Itt az alkalom, hogy az ezredéves ünnepélyt kellőleg felkarolva, a társadalom életműködését újból felvillanyozzuk."

Nekünk be kell mutatnunk azt is, hogy ebben az országban milyen szellemi erő él, s hogy mily eredményeket tud az felmutatni. Csak egy példára utalok, az 1885-i gazdasági kongresszus példájára. Méltóztatnak visszaemlékezni, hogy akkor szintén társadalmi úton hozatott létre az európai gazdák összejövedele, és az ezen összejövedel alkalmával kifejtett munkálkodásról a külföldön évekig beszéltek és írtak. Arra pedig, tisztelt Ház, nagy súlyt kell fektetnünk, hogy nemzetünk az európai népcsaládban megbecsültesse, mert valamint az egyes reá van utalva arra, hogy abban a körben, amelyben él, tiszteletben tartassék, még talán fokozottabb mértékben rá van utalva a nemzet." Végezetül Wekerle Sándor miniszterelnöknek azokat a szavait idézem, melyek ugyancsak tanulságosak lehetnek számunkra: "Hogy ez az ünnep a jövőre is kihasson, éppen azért mi nem látványosságokra, hanem maradandó

alkotásokra kívánjuk a súlyt fektetni. Nem egy pártnak, nem egy osztálynak, nem is egy helynek ünnepe lesz, hanem minden pártnak, az egész országnak, és az egész nemzetnek ünnepe." Tisztelt Képviselőtársaim! Önök közül most talán többen azt mondják, hogy az idézetekkel felelőtlenül az érzelmekre kívántam hatni, a rideg gazdasági számítások, az Állami Számvevőszék, a Nemzeti Bank és az ellenzék által többször is hangoztatott gazdasági elemzések megkerülésével. Őszintén bevallom, hogy valóban ez volt a szándékom.

Ha Eötvös Károly, Apponyi Albert, Thaly Kálmán, Wekerle Sándor és sokan az akkoriak közül nem szégyellték a nemzeti érzésre apellálni, nekem sem kell szégyenkezniem miatta. Ők komolyan gondolták, hogy szabad nép tesz csuda dolgokat. Nem lévén gazdasági szakember, meg sem kísérelhettem ez irányból megközelíteni a vitánk tárgyát. Azt tapasztalom, hogy az idők végezetéig lehetne a szakembereket pró és kontra megszólaltani. Egyre erősödik bennem az érzés, hogy egy ilyen vállalkozásnál lehetetlenség a folyamatok pénzügyi alakulását egzaktul megjósolni. Egy jogos aggályt azonban mindenképpen meg kell említenem, és ez az ilyen tömegeket idevonzó rendezvénnyel járó környezetszennyezési veszély. Jogos az érvelés, hogy ma, amikor a főváros nem kis területén a levegő szennyezettsége a kritikus pontnál vagy afelett van, amikor a főváros szennyvizének nagy része alig tisztítva jut a Dunába, amikor ellenőrizhetetlen hulladékhegyek tornyosulnak a város határában, magyarán, amikor fuldoklik a város, egy ilyen látogatóság rászabadítása a városra katasztrófa-állapotot teremthet.

Cinizmus lenne, ha éppen azzal a világkiállítással tennénk tönkre a várost, mely homlokzatán egyik témájaként a feltámadó környezetet hirdeti. Következik-e ebből a világkiállítás megrendezésének elvetése? Tisztelt Képviselőtársaim! Ha van egy fa a kertemben, amelyik roskadozik a gyümölcsök terhétől, hogyha rászállna egy varjú, kettéhasadna a fa, balga ember lennék, ha éjjel-nappal a fa mellett strázsálva hajkurásznom a varjút, mert attól előbb úgyis leszakad a fa. Ha ehelyett felkötözöm vagy alátámasztom az ágakat, akkor már nem érdekelnek a varjak. Tegyük a világkiállítás eszközévé az elérni kívánt környezetvédelmi céljainknak. Képviselőtársaim már felsorolták, melyek azok az elengedhetetlen beruházások, víztisztító, hulladékfeldolgozó stb., melyeket a világkiállítástól függetlenül is meg kell valósítani.

A világkiállítás serkentő erőként hathat ezek adott határidőn belüli elkészítésére. Pál László tisztelt képviselőtársam már utalt rá tegnap, illetve hát az elmúlt vitánknál, hogyha csak néhány olyan infrastrukturális létesítmény valósul is meg, ami a főváros környezeti állapotán segít, az építkezések és a hathónapos rendezvény kétségtelen fokozott megterhelése után a város helyzete máris jobb, mint előtte volt. A vidék kezdeti lelkesedésének letörése helyett ösztönözni kéne, hogy minél több olyan rendezvény történjen ez időben szerte az országban, mely odavonzaná a turistákat, tehermentesítve a fővárost. Szét lehetne húzni például az események színterét a Duna mentén is, melynek mint közlekedési víziútnak a szerepét vissza kellene állítani. Ez még a visegrádi munkagödör ütötte seb gyorsabb begyógyulására is jótékonyan hathatna. Nagy hiba lenne, ha a kitörés egyetlen lehetőségének a világkiállítást tekintenénk, mintha enélkül esélyünk sem lenne a talpraállásra. A világkiállítás pusztán csak olyan serkentője, iniciátora lehet gazdasági életünknek, mint a kémiai reakciók katalizátora, mely átsegíti a reakció beindulását egy magasabb energiaküszöbön, hogy azután már magától játszódjon le a folyamat. Emberi természetünkéből adódik, hogy a pusztából kijutni úgy tudunk, ha mindig van előttünk egy távoli fa, egy leütött karó, aminek elérésére összeszedjük erőnket. Tisztelt Képviselőtársaim! Húsvét közeledtével a falvaink lakói kimeszelik a házaikat, rendbeszedik az esetleg egész évben elhanyagolt portáikat, a városi ember is kitakarítja lakását.

Nem azért, mintha mindenki vallásos hitétől indítatva készülné erre az ünnepre, hanem mert kell lennie az év egy napjának, amikor rendbeszedjük fizikai és szellemi állapotunkat, egy kicsit magunkban is átélve a feltámadás misztériumát és az újrakezdés élményét. Kompromisszumok, megegyezések nélkül ezt a világkiállítást megrendezni nem lehet. Amennyiben sikerül megegyeznünk ellenzékkel, fővárossal,

pénzügyi intézményekkel - amit remélek -, legyen ez az esemény a döntés után az egykori ellenzőknek és támogatóknak egyaránt, valamennyiünknek húsvéti ünnepe. Köszönöm. (Taps a jobb oldalon.)

ELNÖK:

Shólásra következik dr. Török Ferenc képviselő úr, a Szabad Demokraták Szövetsége részéről.

DR. TÖRÖK FERENC (SZDSZ):

Elnök Úr! Tisztelt Ház! Úgy gondolom, az volna a helyes, hogy ebben a vitában - amelyet már többször, több helyen, itt is, pártpolitikai csatározásnak minősítettek - a főváros egyénileg megválasztott országgyűlési képviselői a választókerületük többségi álláspontját képviselve, ha kell, akár pártjuk központi álláspontjával is szembefordulva, vállalják választópolgáraik képviselőtét. Az expo körül szándékosan gerjesztett, érzelmekre, indulatokra építő, hamis hurokat pengető légkörben azonban még az esetleges név szerinti szavazás sem fogja egyértelművé tenni, hogy ki, mit képvisel. Ami itt, eddig, erről a Házban elhangzott, egyre inkább a süketek párbeszédére hasonlít. Az egyik oldal pufogatja frázisait az expo érdekében, mintha nem is hallaná a másik oldal érveit. Ebben a párhuzamos, konok, a másakra oda nem figyelő szótengerben a félrevezetett közvélemény talán meg sem érti pontosan, hogy miről folyik itt a vita. Nem azért nem érti - vagy félreérti -, mert olyan ostoba vagy korlátolt felfogású, mint amilyenek, sajnos, néhányan e Házban is tartják, hanem azért, mert a két vitázó oldal jól érzékelhetően másról beszél, és az előttünk fekvő előterjesztés készítői, támogatói minden megtesznek azért, hogy a ködösítés fennmaradjon. Én mint Budapest 6. számú választókerületének országgyűlési képviselője, a IV. és a XV. Kerületi Önkormányzatok állásfoglalásának ismeretében, a választóim képviselőtében tiszta lelkiismerettel kijelentem; hogy nagyon szeretnék egy olyan expót, amiről Palotás úr népszavazási kérdésfeltevése szól. Örülnék egy olyan expónak, amely felvirágoztatná fővárosunkat, egész hazánkat, növelné nemzeti önbecsülésünket. Az az előterjesztés, amiről itt most vitázunk, sajnos nem az. Ez az Állami Számvevőszék, a pénzügyminiszter úr, a Nemzeti Bank és felelős szakértők véleménye szerint megalapozatlan, az adófizetők terhét tovább növelő, felelőtlen kockázatvállalás terve. (Taps a bal oldalon.) Ezt az előterjesztést támogatni felelőtlenység, a választópolgárok bizalmával való súlyos visszaélés lenne. Ezért választóközreteim közül a XV. Kerületi Önkormányzat nem támogatja, a IV. Kerületi Önkormányzat nem foglalt állást - ugyanis a polgármester megtárgyalásra is alkalmatlannak ítélte a tervet. Egyébként a XV. Kerületi Önkormányzati határozat úgy szól, hogy a képviselőtestület az 1996. évben megrendezendő világkiállításról szóló törvényjavaslatot megvitatta, azt a kerület és a főváros számára elönytelennek és elfogadhatatlannak tartja. Egyébként valamennyi kerület állást foglalt korábban, és ma is testületi állásponttal öt kerület támogatja az expót. Ettől, az öt kerületi támogatástól teljesen függetlenül, huszonkét kerület véleménye a konkrét törvényjavaslatról a következő: négy nem válaszolt, négy elveti, hat nem kívánja tárgyalni, öt nem tárgyalta, egy a napokban hozott határozatot - nem ismerem a döntését -, egy határozata nem érinti a törvényjavaslatot, egy kerületnek nincs róla véleménye. Egy kerület volt korábban, a XVI. kerület - Palotás úr választóközrete -, amely bizonyos módosításokkal támogatta volna az expót. Azóta ez megváltozott, és ma már a XVI. kerület úgy foglal állást, hogy a főváros XVI. Kerületi Önkormányzata nem kívánja megtárgyalni a világkiállítási törvénytervezetet - és megint nem az expóról beszélek. Ez egyébként a legfrissebb döntés, november 12-ei -, lehet, hogy Palotás úr sem tud még erről. Meg kell még azt jegyezni, hogy a fővárosi közgyűlés megküldte a határozatot az expo elvetése tárgyában Szabad György úrnak, az Országgyűlés elnökének október 16-án. Ezt azért reagálok le, mert Pál László képviselő úr észrevételezte, hogy a fővárosi határozat nincs kézben. Ide, az Országgyűléshez megérkezett - nem tudom, miért nem került szétosztásra, hiszen ez részletesen indokolt határozat volt. Egyszerűbb lett volna szétosztani. Lényegében ezt kell világosan látni a választóknak, amiről az előbb beszéltem. Mi, szabad demokraták, és köztük jómagam is, nem a "csodatévő" expóra, hanem erre az előterjesztésre mondunk nemet. Én, személy szerint, Kupa pénzügyminiszter úrnak hiszek az adóemelések dolgában - kompetensebb, mint Palotás úr és köre. Én a választóimnak azt ígértem, hogy megválasztásom esetén minden tőlem telhető megteszek, hogy az

érdekeket védjem. Ez az előterjesztés nem az ő érdekeket szolgálja. Jó lenne, ha a sok fölösleges szócséplés mögött világosan megérthetné az ország lakossága: kétszínű, szemfényvesztő színjáték tanúvá, sőt, résztvevőivé tette a kormányzat és az ebben a vitában oly lelkesen támogató koalíciós többség őket. Jól tudják, hogy a világkiállítás az előterjesztés szerint nem rendezhető meg, mégis ebbe a méltatlan vitába kényszerítenek bennünket.

A 30 milliárdos, e célra szánt - nem elégséges - összeget is abból biztosítanák, amit a főváros fejlesztésének egyéb területeiről kivonnak. Így például - ez a választókerületemet érinti - a káposztásmegyeri metróvonal költségeiből, amelynek megépítése nélkül 30 ezer ember életkörülményei maradnak elviselhetetlenek. Arról van szó, hogy az elkövetkező két-három évben az Árpád úti metrótól meghosszabbításra kerülne a metró Káposztásmegyerre - azonban ha az expót megrendezik, akkor ebben az esetben ez elesik, átcsoportosítják a költségvetési támogatást, és nem épül meg a metró. Ugyanez a helyzet a dél-pesti metróval is. Nyilvánvaló, hogy erre a költségvetési elvonásra nem mondhat igent az újpesti önkormányzat. És jól tudja a kormány, hogy erre a felelős fővárosi önkormányzat nem adhatja áldását, hiszen a főváros működésképtelensége nemcsak a szabad demokrata vezetésű önkormányzat bukását jelentené, hanem az egész főváros katasztrófáját. Ezért a főváros kívánságait cinikusan semmibe vevő előterjesztést bátran tehette elének a Kormány, hiszen pontosan jól tudja a BIE állásfoglalását, mely szerint a főváros hozzájárulása nélkül nem kapja meg Budapest a világkiállítás rendezésének jogát. Tehát: lehet expo-törvény, lehet népszavazás - de a fővárosi közgyűlés "igen" határozata nélkül nem lesz expo. Ezt tudomásul kell venni.

Már réges-régen a költségvetésről kellene vitáznunk, ehelyett töltöttük az időnkét a Zétényi-Takács-féle törvény vitájával - amelyet, mint a Tudományos Akadémia által rendezett nemzetközi vitafórum jeles külföldi szakértői is elmondták, vagy az Alkotmánybíróság, vagy a nemzetközi jogi összefogás majd semlegesít -, és töltjük meddő vitával az időt egy olyan expóról, aminek megrendezési jogát meg sem kaphatjuk a főváros hozzájárulása nélkül - és ezt a Kormány éppen úgy tudja, mint én. És itt szeretnék visszautalni az MDF vezérszónokának, Csóti Györgynek beszédét záró, hatásos versidézetére: "Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!" Gyanítom, hogy a költő e sorok írásakor nem a szerencsés vállalkozók gyarapodására gondolt - amit ugyan lehet, hogy egy ilyen, megalapozatlan vállalkozás is jól szolgálna -, hanem az egész nemzetére. Éppen ezért én a szavazatomat csak egy olyan expóra adhatnám, amely az Újpesti Családsegítő Központ rendszeresen közzétett felmérésében szereplő létminimum alatt élők gyarapodását segítené elő. (Zaj.) Ha egy ilyen, közgazdaságilag alátámasztott expo-tervet tesznek elének, igennel fogok szavazni, és ezt a tervet a körzetemet alkotó két kerületi önkormányzat és a főváros is minden bizonnyal támogatni tudná. Ilyen tervet kért a főváros is a tárgyalások során; a kerületek bizonytalankodásai is abból fakadtak, hogy egy olyan expót mindenki szívesen támogatott volna, amelyről az ellenkező oldalon ülő képviselőtársaim ilyen hangzatosan szónokolnak - de csak egy ilyen megalapozatlan, még csak nem is kockázatos, hanem eleve kudarcra ítélt, az állampolgárok adóterheinek növelésére építő tervezetről kellett volna vagy kellett döntenie. Ezért nagyon határozottan és világosan kell, hogy a közvélemény is értse: ez a "nem" a hazug délibábokat kergető, felelőtlen expo-tervnek szól. Ne feledje a többi egyéni körzetben megválasztott képviselőtársam sem, legkésőbb két és fél év múlva, az új választásnál számot kell adniuk a mostani állásfoglalásuk következményeiről. (Közbeszólás a jobb oldalról: Neked is!) Az Állami Számvevőszék, a pénzügyminiszter úr és más felelős szakértők véleményének ismeretében senki nem hivatkozhat majd e Házból arra, hogy nem láthatta előre, mire adta a szavazatát.

Úgy gondolom azonban, még mindig nem késő, hogy párhuzamos véleménynyilvánítás helyett a Kormány folytassa a nyilvános egyeztetést a fővárossal: mit honnan vonnak el, mit honnan csoportosítanak át, minek a terhére - ki rendeli a muzsikát és ki fizeti majd a számlát. Mert sem az Országgyűlés határozata, sem a népszavazás ebben a kérdésben nem fogja és nem tudja pótolni a megegyezést. Ezért fontosabb a mostani meddő vitánál Kádár Béla miniszter úr és Demszky Gábor főpolgármester újraindult tárgyalása. Ezért javaslom, hogy vonja vissza a Kormány ezt a javaslatot, s ha ez a tárgyalás eredményes lesz, annak értelmében terjesszen elő újabb expo- törvényt. Mi pedig

foglalkozunk a sokkal fontosabb gazdasági törvények megalkotásával. Köszönöm szépen. (Taps a bal oldalon.)

ELNÖK:

Szólásra következik Rudics Róbert képviselő úr, Magyar Demokrata Fórum. (Moraj.)

RUDICS RÓBERT (MDF):

Elnök úr! Tisztelt Ház! Egy nagyon súlyos kérdésben kellene döntetünk, amely az ország gazdasági és politikai életét nagyon jelentősen befolyásolhatja: megrendezzük-e az expot avagy sem. (Zaj.) Úgy érzem azonban, hogy a harmadik hete folyó vita ellenére távolabb kerültünk mára a döntéstől, mint a vita kezdetén. (Közbeszólás a bal oldalról: A népszavazást meg kell várni!) A vélt vagy valós pártpolitikai érdekek, úgy gondolom, föléje kerekedtek a gazdasági érveknek, és egyetértve az előttem szóló Török Ferenc képviselőtársammal, én is azt kell, hogy mondjam, süketek pártbeszéde folyik. Csak én ezt ellenkező előjellel is föltehetném, mert én a másik oldal véleményét érzem előre bebetonozottnak. Én személy szerint világkiállítás-párti vagyok, és világkiállítás-párti vagyok azért is, mert én Török Ferencsel ellentétben úgy érzem, hogy a választókerületem érdekét is a világkiállítás megrendezése szolgálja. Mert a világkiállítás motorja lehet a gazdaság dinamizálásának + (Közbeszólás a bal oldalról: És ha nem lesz?) +, egy olyan kitűzött cél, amelyet fokozott sebességgel tudunk majd elérni.

Ezt nagyon képletesen fogalmazta meg Vona Ferenc képviselőtársam: a világkiállítás lehet a nyúl az agárversenyen. (Közbeszólás a függetlenek soraiból: Ajjaj!) Csökkenhet jelentős mértékben az infrastruktúrális elmaradottságunk, munkahelyteremtést is szolgálhat az expo, és nem tudok egyetérteni Magyar Bálinttal abban, hogy ez a munkahelyteremtés csak Budapestre koncentrálódna. Engem ez a vita nagymértékben emlékeztet arra a nem Parlamentben, hanem Parlamenten kívül folyó vitára, ami a Forma-1 verseny magyarországi meghonosítása körül bontakozott ki. Hosszú heteken, hónapokon, éveken át hezitáltak, vacilláltak az illetékesek azon, hogy meg lehet-e valósítani Magyarországon a Forma-1-et vagy sem. Aztán amikor megtörtént a pozitív döntés, bebizonyosodott, hogy a magyar építők képesek arra, hogy rekordidő alatt megépítsék a Forma-1-es pályát (Kósa Lajos: Az egy csödtömeg! - zaj) +, és + (derültség.) Hallom, hallom Hack Péter képviselőtársam érveit, hogy egyedül Magyarországon veszteséges a Forma-1 + (Hack Péter: Így van! - Taps a bal oldalról.) Lehet, hogy ebben igaza van + (Többek: Biztos!) azonban úgy gondolom, az a tény, ha a Forma-1 önmagában veszteséges, az nem biztos, hogy az ország számára is veszteséges. Tehát hogy az a gazdasági társaság nem tud nyereséget fölmutatni+ (Többek: Vagy nem akar!) + vagy esetleg nem akar, úgy gondolom, hogy a magyarországi szállodák, vendéglátóhelyek és így áttételesen az ország is jelentős hasznot húz a Forma-1-es vállalkozásból. Orbán Viktor képviselőtársam elmondta itt nekünk, hogy felelősen kell gazdálkodnunk az adófizetők pénzével. (Hodosán Rózsa: Így van!)

Én maximálisan egyetértek ezzel a kijelentésével, azonban azt is szeretném számára elmondani, hogy egy profitábilis befektetésnek az elmulasztása ugyanolyan felelőtlen gazdálkodás az adófizetők pénzével, mint a hűbelebalázs módra történő beruházások. (Orbán Viktor: Még jogilag sem.) Tehát a Forma-1-hez hasonlóan elképzelhetőnek tartom azt, hogy a világkiállítás kismértékben veszteséges vagy nullszaldós legyen, azonban az ország gazdasága számára mindemellett rendkívül előnyös lehet. Amikor választókerületemben képviselői fórumokat tartok, meg szoktam kérdezni a választókat arról, hogy mi a véleményük a világkiállításról. El kell mondjam, megosztottak ők is, hiszen nagyon kevés olyan információval rendelkeznek, ami alapján dönteni tudnának. Vannak kétségek, vannak várakozások a világkiállítással kapcsolatban. És engedjenek meg néhány gondolatot a népszavazásról. (Közbeszólás: Mire jó?)

Úgy gondolom, hogy az a csoport, Palotás János és a mögötte álló vállalkozók végső kétségbeesésükben kapaszkodtak ebbe a fegyverbe, a népszavazás fegyverébe. (Trombitás Zoltán: Szegények.) Én azonban ennek a kérdésnek az eldöntését nem tudom helyeselni népszavazással. És nem azért, minthogyha az ország állampolgárait nem tartanám fölkészültnek arra, hogy egy ilyen döntést meghozzanak, hanem azért elsősorban, mert döntésüket információk nélkül kellene, hogy meghozzák. Ahhoz, hogy megfontoltan, minden szempontot figyelembe véve tudjanak dönteni, ugyanazokat az információkat nekik is tízmillió példányban ki kellene osztani, amit mi, képviselők megkaptunk. És ez, úgy gondolom, lehetetlen. Másrészt politikai szempontból sem tartom helyesnek, hiszen egy ilyen népszavazás véleményem szerint csak eredménytelen lehet a jelenlegi csalódott politikai helyzetben. Itt egyetlen megoldás lehet, hiszen ellenzéki oldalról többek figyelmeztették már Palotás Jánost arra, hogy nem lehet visszaélni azoknak az embereknek az aláírásával, akik támogatták ezt a kezdeményezést; egyetlen megoldás lehet, ha a fővárosi önkormányzat és a Kormány megegyezik erről a kérdéstről, és olyan értelmű döntés születik, amelyik feleslegessé teszi a népszavazást. (Felzúdulás. Közbeszólás a bal oldalról: Hogy-hogy?! - Derűltség.)

Ha ugyanis születik egy olyan megegyezés, hogy a világkiállítást meg kell rendezni, ebben az esetben én úgy gondolom, hogy mivel akik aláírták, azok a világkiállítás megrendezését szeretnék, ezért az ő szavazataikkal nem történik visszaélés. (Moraj az ellenzék soraiban. Közbeszólás: És az Alkotmány?) És a megegyezés, úgy gondolom, nem lehet lehetetlen, hiszen hallottunk arról informális csatornákon, hogy viszonylag kis összegről folyik az alkudozás a színpalak mögött. Nyilvánvaló, hogy ez a 100 milliárd, amit Demszky Gábor úr a fővárosi közgyűlésnek írott jelentésében leírt, az irracionális dolog. (Közbeszólás a bal oldalról: Igen?) Nyilván nem lehet a budai barlangokat, Aquincumot a világkiállítás kontójára rendbe hozni, restaurálni, azonban lehet egy olyan józan kompromisszum, lehet egy olyan összeg, amelyik mindkét fél számára kielégítő. És majdhogynem biztos vagyok benne, hogy kérésem pusztába kiáltott szó lesz, mégis azt szeretném, hogyha véget érne ez a süketek párbeszéde, megegyezés születne ebben a kérdésben az érintettek között, és konszenzussal tudnánk dönteni a világkiállítás megrendezése mellett. Köszönöm szépen a figyelmet. (Taps.)

ELNÖK:

Szabad György képviselő úr kért reagálásra lehetőséget.

DR. SZABAD GYÖRGY (az Országgyűlés Elnöke):

Tisztelt Országgyűlés! Török Ferenc tisztelt képviselőtársam megkérdezte, hogy miért nem jutott el a képviselőkhöz a főváros nekem megküldött, 1991. október 10-i határozata. Legyen szabad azt mondanom, hogy én a külső felektől érkező határozatokat minden esetben az illetékes bizottsághoz küldöm meg, azzal, hogy foglaljanak állást, illetve tegyék meg a szükséges lépéseket. Kívülről mondhatom, most nincs mód az irattárban ellenőrizni, ez történt ennek a határozatnak az ügyében is, amit egyébként minden érdemleges részében a sajtó ismertetett. De hadd tegyek hozzá valamit. Nemcsak ezt a határozatot értelemszerűen nem küldtem szét az Országgyűlésnek, hanem a hozzám e körben érkezett rendkívül sok egyéb állásfoglalást sem, amelyekről általánosságban csak azt mondhatom, hogy e ponton teljesen egyetértek Palotás Jánossal, mert minden megnyilatkozó gazdasági testület, az önkormányzatoknak is többsége a világkiállítás mellett foglalt állást. Köszönöm. (Szórványos taps.)

ELNÖK:

Köszönöm. Tisztelt Országgyűlés! Ma terv szerint 20 óráig ülésünk. Szeretném röviden tájékoztatni képviselőtársaimat, hogy még tíz képviselő szándékozik felszólalni. (Zaj.) Talán figyelemmel lesznek arra, hogy ma 8 óráig ülésünk. Megadom a szót Mádi László képviselő úrnak, FIDESZ (Jelzik, hogy Csóti György fel kíván szólalni). Igen. Egy pillanat Csóti úr, már megadtam a szót Mádi László képviselő úrnak.

MÁDI LÁSZLÓ (FIDESZ):

Tisztelt Elnök úr! Tisztelt Ház! Megmondom őszintén, nem gondoltam volna, hogy ebben a Házban én még egyszer a világkiállításról mondok véleményt, hiszen a budapesti közgyűlés és a Demszky-Kupa-sajtótájékoztató után megnyugodva már elkönyveltem magamban a nemleges választ. Én ugyanis - tisztelt képviselőtársaim - mint Nyíregyházán élő, Szabolcs-Szatmár-Beregben megválasztott képviselő mindvégig elég szkeptikus voltam az expo megrendezhetőségét illetően. Ugyanis lehet érvelni azzal, hogy az expo hosszabb távon milyen előnyökkel jár, s talán még Budapest vonatkozásában is lehetne előnyös dolgokról beszélni, bár jómagam nem vagyok róla meggyőződve, hogy Budapest összességében jól jár. De minden érzésem azt mondja, hogy két szempontból nem lehet pozitívnek ítélni az expo hatását.

Ez a két szempont a környezetvédelem ügye és a vidék, ezen belül pedig különösen az alföldi rész gazdasági érdeke. Ne feledkezzünk el - Hölgyeim és Uraim -, hogy minden ilyen típusú gazdasági döntés egyfajta újraelosztást jelent. Bizonyos rétegek és régiók nyerhetnek az ügyön, míg mások veszítenek. Ez így van rendjén, úgyhogy az ilyen esetekben két dolgot kell mérlegelni. Az egyik az, hogy nemzetgazdaságilag milyen a beruházás egyenlege. S itt az sem mindegy, hogy a befektetés milyen hosszú távon térül meg, hiszen nem szabad elfeledkezni arról, hogy a költségek mindig előbb jelentkeznek, mint a hasznok. Ebből a szempontból az is megállapítható, hogy legalábbis hazárdírozásnak minősül az eddigi tevékenység, hiszen mind a mai napig nem kaptunk korrekt és minden lényeges részletre kiterjedő megvalósíthatósági tanulmányt. Legalábbis számomra, aki közgazdász lévén sokkal inkább hiszek a számoknak, mint a vágyaknak, az Állami Számvevőszék és a Magyar Nemzeti Bank véleménye ezen kételyeimet csak erősítette.

A másik szempont, s itt jön közbe az újraelosztás jellege, hogy az expo vajon a kívánatos irányba befolyásolja-e - mondjuk - a terület- és településfejlesztési koncepciókat. S itt meg kell állapítanunk, hogy például a legelmaradottabb térségnek ismert Szabolcs-Szatmár-Bereg megye látható módon képtelen lenne ebbe a rendezvénybe érdemileg bekapcsolódni, mivel nincsenek meg hozzá a közlekedési, távközlési és egyéb feltételei. Nem véletlen, hogy a vidék támogatására olyannyira számító Baráth úr nem tervezett egyetlen rendezvényt sem ebben a megyében. S azt is elfelejtik megemlíteni, hogy például a megyénk közgyűlése támogatta ugyan az expo megrendezését, de ugyanakkor olyan feltételeket is megfogalmazott, ami nyilvánvalóan nem fér bele a 30 milliárdos költségvetési pénzbe. Ez érthető is, ismerve például közlekedési adottságainkat s egy világkiállítás igényeit. Ugyanaz a helyzet tehát, mint a jelenleg meghirdetett MSZP-állásponttal, ahol is elviekben támogatják az expot, de csak olyan, számomra egyértelműen alapvető és nélkülözhetetlen feltételek teljesülése esetén, amire nyilvánvalóan nincs reális esély.

Véleményem szerint lehet és kell is nagy ünnepségeket rendeznünk honfoglalásunk 1100. évfordulóján, de az expo, különösen egy második kategóriás nem emelné annak fényét. Mind Kádár miniszter úr, mind Siklós miniszter úr a budapesti közgyűlési döntés utáni nyilatkozataiban elismerte, hogy a költségvetési pénz Budapestre ment volna, s ott is csak a legszükségesebb beruházásokra. Sőt Siklós miniszter úr ezek után egy nemes gesztussal beígérte ezt a 30 milliárdot, a budapesti önkormányzatot büntetendő, a vidék fejlesztésére. Nem biztos, hogy így kellene a dolgokat rendezni, de azért remélem, hogy ezek után végleg lehullt a vidéki képviselőtársaim szeméről a hályog. Nézzük meg - képviselőtársaim - egy kicsit alaposabban a törvényjavaslatban szereplő tételket, s felejtjük el említett minisztereink hirtelen felindulásból elkövetett szavait. Ha végignéznünk a törvényjavaslat mellékletében felsorolt beruházásokon, akkor nem nehéz rájöttünk, hogy köztük csak fővárosi címlet található. Megint csak nem lehet félreértésről szó, s még az se jöhet számításba, hogy esetleg a tartalék szolgál vidéki célokra, hiszen a főcím kimondja, hogy ezek mind fővárosi infrastrukturális beruházások. A megjegyzés rovatban a lap alján az is oda van írva, hogy ez a 17 milliárd a folyó áron 30 milliárdnak felel meg. Tehát szó sincs arról, hogy itt még bizonyos bűjtött vidéki pénzek lennének esetleg tartalékban. Megértem én a korábbi vitában felszólaló MDF-es Pap András képviselőtársamat, amikor abban a reményében adta támogatását az expo-hoz, hogy az a saját városának, megyéjének segít. Ezért támogatták a városok és a megyék is,

hiszen nem akartak kimaradni a zsírosnak látszó osztozkodási lehetőségől. Így természetes ez. Nem kívánhatja senki józan ésszel azt, amivel esetleg a nemleges döntés miatt Budapest szembenéz, történetesen, hogy kimarad az elkövetkezendőkben minden jóból, amit a költségvetés felkínálhat. S különösen nem várható ez a nehéz, hátrányos helyzetben lévő régióktól, amelyek nagyon is rá vannak szorulva a központi segítségre.

Vetkőzzük le álszemérmünket, s mondjuk ki, hogy amennyiben az expót akarjuk s támogatjuk, akkor a jelenleginél nagyobb, népesebb - hiszen ezért nem fognak feljönni a szabolcsi, borsodi ingázók a budapesti munkákra dolgozni - s nagy valószínűséggel egy környezetileg szennyezettebb Budapestet akarunk. Szembemegyünk azzal a tendenciával, amit a hetvenes évek iparpolitikája megcélzott - szerintem céljában helyesen, de módszerében rosszul -, hogy Budapestet tehermentesítse, s a vidéket fejlessze. Szembemegyünk azzal a mostani kialakított településpolitikával is, ami az egyes normatíváknál, a céltámogatásoknál és a hátrányos helyzet miatt meglévő kiegészítő támogatásoknál érvényesül, nevezetesen, hogy megpróbáljuk növelni a falvak népességmegtartó erejét. Szerintem ezért nem az expot kell támogatnunk, hanem Budapest tehermentesítésére kell törekednünk, s a vidéki infrastruktúra-beruházások segítségével az elmaradott térségek problémáját kellene szem előtt tartanunk. S még egyszer vegyük észre, hogy míg a 90 májusában - itt található -, lévő tervezetben szerepeltek is vidéki beruházások, hiszen a tervek és a számok is jóval nagyobb szabásúak voltak, addig a most megszavazásra került törvényjavaslatból módszeresen kiirtották ezeket.

Megjegyzem, teljesen érthető módon, hiszen a 30 milliárd forintba nem férnek bele mindezek a beruházások. Aki tehát olyan területfejlesztési politikát akar, ahol a költségvetési pénzek zömében a vidék felzárkóztatását kell, hogy segítsék - ez meggyőződésem szerint Budapest érdeke is -, az nem szavazhatja meg az expót. Aki olyan területfejlesztési politikát akar, amelynek az a célja, hogy bekapcsoljon ma még elzárt régiókat a fejlődésbe, és nem ott akar munkahelyeket és vállalkozói megrendeléseket teremteni, ahol már egyébként is az átlagnál messze több van, az nem szavazhatja meg az expót. Aki úgy érzi, hogy az egyéni kerületben lévő választók nem részesülhetnek a kétes esélyű és a természetéből adódóan igen kockázatos beruházás remélt hasznaiból, az szintén nem szavazhatja meg az expót. A negyedik "nem"-et, képviselőtársaim, nekünk kell kimondani. Köszönöm a figyelmet! (Taps az ellenzék soraiból.)

ELNÖK:

Igen. Csóti György képviselő úr ügyrendi kérdésben jelentkezett, de kérem, hogy előtte adjuk meg a lehetőséget viszonzásra dr. Török Ferencnek. Kérem!

DR. TÖRÖK FERENC (SZDSZ):

Elnök Úr. Tisztelt Ház! Nem reagáltam volna az elnök úr előbbi, kétperces hozzászólására, ha nem tette volna azt hozzá, hogy a képviselők egyébként is ezt a fővárosi határozatot megismerhették volna az újságokból. Én azt hiszem, hogy egy ilyen fontos kérdésben egy képviselőnek nem az újságokból kell tudomást szereznie vagy nem tekintendő forrásnak egy ilyen kérdés. Én annyit fűznék hozzá, egyébként is nem abban a szöveggörnyezetben mondtam, hogy bármiféle bántó lett volna az elnök úrnak vagy mulasztást róttam volna fel, csak úgy gondoltam, hogy egy négyoldalas határozat, amit Pál László képviselőtársam is kifogásolt, hogy nem érkezett hozzá, és az ahhoz csatlakozó hétoldalas tájékoztató talán megkönnyítette volna azt a döntést és azt az álláspontot, amit a fővárosi közgyűlés ebben a kérdésben képvisel. Most már akkor körülbelül még egy mondattal kiegészíteném, hogy ezt a határozatot és az ezzel kapcsolatos anyagot nemcsak az elnök úrnak küldte meg a főpolgármester úr, hanem megküldte a Kormánynak is, név szerint Antall József miniszterelnök úrnak, itt van a levélmásolat a kezemben. Úgy gondoltam, hogy a Kormánynak lett volna elsősorban kötelessége, hogy egy ilyen kérdésben, ahol a főpolgármester nem tud felszólalni a Parlamentben, ezt a képviselők tárgyalására ismertessék a közgyűlés mellett. Köszönöm szépen. (Taps.)

ELNÖK:

Megadom a szót Csóti György képviselő úrnak.

CSÓTI GYÖRGY (MDF):

Elnök Úr! Tisztelt Ház! Az 1996-os világkiállításra vonatkozó törvénytervezettel kapcsolatban már számos hozzászólás elhangzott. Úgy gondolom, hogy az érveket és ellenérveket szinte végtelenül lehetne folytatni, a szakszerű vagy az érzelmi vitát tovább lehetne vinni, én azt hiszem, hogy ennek nem sok értelme van. Én azt javaslom a tisztelt Háznak, hogy zárjuk le az általános vitát. (Közbeszólás a FIDESZ soraiból: Népszavazás kell!) Teszem ezt abban a tudatban, hogy a törvénytervezetre vonatkozó eddig benyújtott módosító javaslatok a törvénytervezet egészét érintik, így a részletes vita megnyitása után, jövő héten, annak lezárásáig bárki tehet még bármilyen csatlakozó módosító indítványt. Ezért ismételten javaslom a tisztelt Háznak az általános vita lezárását. Köszönöm a figyelmüket. (Taps. Halk fütyty a baloldalon).

ELNÖK:

Igen. Tisztelt Országgyűlés! Ügyrendi javaslat hangzott el. Csóti György képviselő úr azt javasolta, hogy a világkiállítással kapcsolatos általános vitát zárjuk le. Szavazásra teszem fel a kérdést. (Zaj, mozgás, moraj.) Kérdezem, hogy a tisztelt Országgyűlés, képviselőtársaim egyetértenek-e azzal, hogy az általános vitát zárjuk le? Kérem, szavazzanak. (Megtörténik.)

RAJKAI ZSOLT, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium államtitkára: Kevesen vagyunk, be kell szólítani a képviselőket!

ELNÖK:

Bocsánat, igen. (Az eredményjelző táblán megjelenik az eredmény. Határozatképtelen az ülés.) Köszönöm. Tisztelt Országgyűlés! Jelenlét-ellenőrzést tartunk. (Zaj.) Kérem képviselőtársaimat, fáradjanak helyükre, kérem a táblát letörölni. (Közbeszólás: Kövér úr, miért nem ül le?) Igen. Kérem képviselőtársaimat, fáradjanak a helyükre. (Kónya Imre: Néven kell szólítani őket! Ott ül a páholyban Kövér László!)

RAJKAI ZSOLT, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium államtitkára: Jegyzőkönyvbe kell venni! Bizottsági elnök!

ELNÖK:

Igen. Kövér László képviselő urat is kérem, hogy helyére szíveskedjék fáradni +(taps a kormánypártok oldaláról. - Kövér László távozik az ülésteremből.)+ vagy ez is megoldás. (Közbeszólás: Tűrhetetlen! - Rajkai Zsolt: Jellemző!) Tisztelt Országgyűlés! Jelenlét-ellenőrzést tartunk. Kérem, nyomják meg az "igen" szavazógombot. (Megtörténik.) Tisztelt Országgyűlés! Az 5 államtitkárral határozatképes az Országgyűlés. (Rövid szünet.) Igen, 195-en vagyunk jelen, tehát ismét szavazásra teszem fel Csóti György képviselő úr ügyrendi javaslatát. Kérdezem a tisztelt Országgyűlést, egyetért-e azzal, hogy az általános vitát zárjuk le. Kérem, szavazzanak. (Megtörténik. - A FIDESZ több képviselője távozik a teremből. - Soós Károly Attila: Név szerinti szavazás kell! - Taps a kormánypártok oldaláról, amikor a kijelzőtáblán megjelenik az eredmény, amely újra határozatképtelenséget mutat - 136 jelenlévő) Tisztelt Országgyűlés! Folytatjuk az általános vitát. Megadom a szót Csizmadia István képviselő úrnak, Magyar Demokrata Fórum. (Közbeszólás: Visszalépett!) Kérem szépen, még egy megoldás van, ennyit

mondhatok talán elnökként, hogy a felszólalók elállnak a szólástól. (Szórványos taps.) Igen, ez is egy megoldás. Ennyit talán mondhatok. Csizmadia István nincs a helyén, következik dr. Szigethy István képviselő úr.

DR. HORVÁTH JÓZSEF jegyző: Jávor Károly következik most+ (Zaj.)

DR. SZIGETHY ISTVÁN (SZDSZ): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés!+ (Zaj.)

ELNÖK:

Igen. Bocsánat. Igaza van jegyző úrnak, ebben az esetben egy másik MDF-es képviselő következik, Jávor Károly képviselő úr. (Szigethy Istvánnak:) Elnézést kérek képviselő úr!

JÁVOR KÁROLY (MDF):

Köszönöm szépen a szót, Elnök Úr! A Ház hangulatából arra következtetek, hogy az lenne a helyes, hogyha most visszalépnék. Ezt azonban csak egy feltétellel teszem meg, hogyha a részletes vitában a hozzászólásomban elviselik az egyébként általános vitába tartozó érveimet is. (Közbeszólások: Szó sem lehet róla! Nem viseljük el! - Elviseljük! - Zaj.) Köszönöm szépen, elfogadom azt a jogi érvelést, hogy ezt nem lehet, ezért megpróbálom röviden összefoglalni a mondandómat.

Én nagyon nagy figyelemmel hallgattam képviselőtársaim; Szeleczy Zoltán, Rudics Róbert és társai elhangzott véleményét, akik nemcsak a mai nap, hanem az elmúlt viták során is felsorolták, hogy a világkiállítás milyen előnyökkel jár, milyen szép feladat ez. Én ezekkel az érvekkel teljes mértékben egyetértek, és éppen azért, hogy ez igaz legyen és így lehessen, ezért mondom el újra és újra makacsul a gondolataimat. Mégpedig egy olyan szakemberként, aki a világkiállítás ötletének megszületése óta, tehát 1981 óta figyelemmel kísérem ennek az egész egyedfejlődését.

Erre vonatkozóan egyébként nagyon tanulságos olvasmány - mindenkinek ajánlom a figyelmébe, hogy az előző Parlamentnek, korábbi képviselőtársaimnak is voltak fenntartásai, ugyanis az előkészítéssel kapcsolatban egy, az előkészítést ellenőrző ideiglenes bizottságot hoztak létre, amely elkészítette a jelentését, átadta a házelnök úrnak, Szabad György úrnak - mindenkinek ajánlom a figyelmébe. Azért nem megy a hajó, mert a gőz nem a gépekre, hanem a sítire van állítva, mondta Józsi bácsi a régi viccben.

Nekem az a véleményem, hogy a kérdések legnagyobb részét higgadtan és nyugodtan, szakmai vitákban, tehát érvek csatájában el lehetne intézni. Ezzel szemben nagyon furcsán érzem magam ebben a vitában, ahol az egyik oldalon elhangzik, hogy véleményük szerint, véleményeik szerint miért nem lehet ezt az adott világkiállítást - és szeretném itt is kettéválasztani gyorsan, hogy nem általában az expót - megrendezni Magyarországon, hanem ezt az expót. Tehát elhangzanak az érvek, hogy miért nem lehet, a vitatkozók másik tábor pedig makacsul azt hajtogatja, hogy ő akar világkiállítást csinálni. Nézetem szerint ha valaki azt mondja, hogy miért nem lehet, arra az lenne a válasz, hogy miért lehet. Szeretném előrebocsátani, hogy meggyőződésem szerint van ilyen megoldás, a világkiállítást itt Magyarországon - ezt a világkiállítást - meg lehetne csinálni, csak nem így. (Szórványos taps.) Természetesen tehát meg lehet rendezni ezt a világkiállítást, de mint minden beruházásnak, ennek is feltételei vannak. A rengeteg előnyt, amit hallottunk, az érvényes általában egy világkiállításra. Itt azonban nem a világkiállítás ideájáról kell döntenünk, hanem egy adott világkiállításról.

A Programiroda szerint minden rendben van. Ez azonban nézetem szerint nem hit és akarat kérdése, hanem alapvető kérdések tisztázásának a kérdése. Lehet, hogy még most is vannak alapvető és tisztázatlan kérdések, most, amikor a törvénytervezet szerint idén december 31-ig részletes rendezési tervet kell készíteni az expóval kapcsolatban. Meg kell, hogy állapítsam, hogy vannak, még most is

vannak tisztázatlan kérdések. Szeretném idézni őket, legalábbis azokat, akik elmondták, azt, amit Békesi képviselő úr elmondott, amit Pál László képviselőtársam elmondott - ezek mind szakmai érvek. Ezekre a szakmai érvekre nézetem szerint a világkiállítás-pártiaknak és nem pártiaknak is válaszolni kellene, meg kellene próbálni válaszolni. Ennek a válasznak, ennek az információknak az ismeretében lehet dönteni, akkor vagyunk nézetem szerint döntési helyzetben, egyébként nem. Lehet, hogy igaza van azoknak akik azt állítják, hogy ezt a kérdést szakmai érvek alapján nem lehet eldönteni. Én ezzel nem értek egyet. Azt azonban már nagyon nagy hibának tartanám, ha úgy hoznánk politikai döntést, hogy meg sem fontoljuk ezeket a szakmai érveket.

Az Állami Számvevőszék, a Magyar Nemzeti Bank, és tőlük függetlenül más szempontból az érveiket felhasználva és kiegészítve már többször elmondtam, elmondtuk a fenntartásainkat, a gondjainkat, felvetettük azokat a kérdéseket, azokat a szakmai kérdéseket, amelyeket tisztázni kell egy jó világkiállítás megrendezése előtt. Ez megtörtént 1990 tavaszán, megtörtént 1990 őszén, 1991 tavaszán ismét, nyár elején a kérdések tisztázására én magam képviselőtársaimmal parlamenti vizsgálatot, parlamenti bizottság kiküldését javasoltam. Ezt a Ház leszavazta. Akkor felhívtam a figyelmet arra, hogyha odázzuk ezeket a kérdéseket, el fogunk jutni egy olyan helyzetbe, amikor az idő sürgetésére való hivatkozással fogják vagy fogjuk majd megpróbálni a döntést kikényszeríteni. Most elérkezett ez a helyzet, a kérdéseket nem tisztáztuk és a miniszter úr expozéjában azt mondta, hogy most aztán gyorsan döntsünk, mert nincs tovább idő.

Az Állami Számvevőszék az 1991. októberi véleményében azt állítja, hogy a világkiállítás megrendezésével kapcsolatos erkölcsi és pénzügyi kockázat az idő múlásával fokozódott. A Társaság a Világkiállításért című egyesület ugyanezt mondja, és Magyar Bálint korábban már elsorolta ezeket az érveket. Ezeket az indoklásokat, érveket, felszólalásokat természetesen le lehet söpörni, úgy lehet tekinteni, mintha el sem hangzottak volna. A Programiroda vezetője 1991. november 14-én a környezetvédelmi bizottság ülésén arra a kérdésemre, hogy eleget tettünk-e a világkiállításokat szervező iroda által kiírt pályázat feltételeinek, azt válaszolta, hogy természetesen eleget tettünk, és különben is minden rendben van. A válasz tételes volt, meglepően magabiztos és határozott. Különben is az a mi nagy hibánk, hogy nem olvassuk el a programiroda által készített anyagokat, amelyekből minden kérdésünkre választ kaphatunk.

Nos, ezekről a dokumentumokról azt mondja az Állami Számvevőszék, hogy a törvényjavaslathoz mellékelt terjedelmes dokumentáció inkább gátolja, mint segíti a fontosabb kérdésekben való eligazodást. Nos, ezzel én egyetértek. De természetesen ezeket a véleményeket is le lehet söpörni, például egy egyszerű állítással, vagyis: természetesen kitöltöttük a kérdőíveket és teljesítettük a pályázat feltételeit. Mert azt ne felejtsük el tisztelt Képviselőtársaim, hogy egy pályázatról van szó, amelynek a feltételeit ha teljesítjük, ha képesek vagyunk teljesíteni, akkor elnyerhetjük a pályázatot, ha nem teljesítjük a feltételeit, akkor esélyünk sincs rá. Célszerű lenne tehát azt tisztázni, hogy ezeknek a pályázati feltételeknek eleget tettünk-e. Nos, mit nyilatkozik erről Kovács István, a Hungexpo vezérigazgatója, aki Magyarországot a BIE, a világkiállításokat szervező iroda közgyűlésén képviseli? November 13-án nyilatkozta a következőket: június 5-én négy hónapot kértünk a felkészülésre - idén június 5-én -, figyelembe véve a Bécs visszalépése miatt kialakult új helyzetet. Azt kérték, hogy a magyar fél november elejéig tisztázzon néhány kérdést, hogy a BIE vizsgálóbizottsága november 10-e után a helyszínen ellenőrizhesse az előterjesztés megalapozottságát. Ez nem történt meg, mondja Kovács István, a Hungexpo vezérigazgatója. Melyek voltak azok a kérdések? A négy kérdés közül az egyik a kiállítás végleges helyszíne.

Tehát a pályázatnak ezt a feltételét például nem teljesítettük. Mi itt nyugodtan vitatkozhatunk, hogy milyen előnyei és milyen hátrányai vannak általában az expónak, ha a pályázat feltételeit nem teljesítjük, bármennyire igazunk van, nem fogjuk elnyerni a pályázatot. A jelenlegi helyzetben én tehát attól félek, hogy a sok baba közt elvész a gyerek, s nemsokára ki fogjuk önteni a fürdővízzel együtt, és azért is szomorú vagyok, mert a jelenlegi helyzetben úgy tűnik, hogy kettő, azaz kettő választási lehetőségünk

van: vagy egy elégtelenül előkészített beruházással sikerül bebizonyítanunk vagy sikerül visszájára fordítanunk az expoóknak valamennyi előnyét; a másik lehetőség, hogy nem rendezünk expót. Pedig lehetne ezt jól is megcsinálni, persze ennek az esélye egyre kisebb. Felhívnám arra is a figyelmet, hogy az utóbbi időben nem is az expóról és a világkiállításról folyt a szó, hanem egész másról, egy alku bontakozott ki egészen grandiózus városfejlesztési elképzelésekkel kapcsolatban. Azt is tisztán kéne látni - mert én azt állítom -, hogy a budapesti közgyűlésnek igenis voltak szakmai érvei, ami alapján elutasította ezt a világkiállítást. De nézetem szerint azt figyelembe kellene vennie valamennyi képviselőnek és a fővárosnak egyfelől, hogy valamennyi elképzelésüket nyilvánvalóan nem lehet megvalósítani az expo terhére; második, hogy egyes elképzeléseiket viszont lehetne. Tehát nem szabad mereven elzárkózni ebben a kérdésben sem. Mit kell tennünk ahhoz, ha az expóról nyugodt lelkiismerettel akarunk döntést hozni? Először is tisztázni kellene azokat az elsősorban gazdasági és tisztázandó kérdéseket. Másodsor. Teljesíteni kell a BIE-hez benyújtandó pályázat feltételeit. Tudomásul kell venni, hogy enélkül nem megy. Harmadik pedig: be kéne nyújtani egy jó törvénytervezetet. Köszönöm türelmüket. (Taps.)

ELNÖK: Szólásra következik Dr. Szigethy István képviselő úr, Szabad Demokraták Szövetsége.

DR. SZIGETHY ISTVÁN (SZDSZ):

Tisztelt Elnök Úr, Tisztelt Országgyűlés! Deutsch Tamás és Török Ferenc felszólalása után gondolkodtam, egyáltalában marad-e még olyan mondanivalóm, amely miatt érdemes felszólalnom, aztán Rudics Róbert felszólalása meggyőzőtt, hogy igen, még maradt. Harmadik napja tárgyaljuk a világkiállítás témáját, de minek? Az expozében Kádár Béla miniszter úr, még mielőtt bárki az ellenzék köréből szóba hozta volna, elébe ment egy nagyon lényeges kérdésnek, és bejelentett, hogy itt kétharmados szavazás lesz. Azóta - teljes egészében egyetértek Gyurkó János felvetésével - semmi érdemi nem történt. Tiszteletköroket tettek mindkét oldalról, az ellenzék továbbra is megerősítette azt az álláspontját, amelyet már nagyon világosan kifejtett a vezérszónoklatokban. Akkor tulajdonképpen miért vagyunk itt?

Van-e értelme annak egyáltalában, hogy ha a Kormány meg van győződve arról, ebből a törvényből újabb lényeges lépések nélkül nem lesz semmi, akkor az év vége felé, a költségvetés, az adótörvények előtt van-e értelme, hogy egy esetleg két és fél év múlva bekövetkező országgyűlési választásokhoz előzetes propagandát folytathassanak itt képviselők a lakókörzetükben vagy egyébként az ország előtt. Az egész vitának a lényegét Jávör Károly kitűnően megfogta. Az ellenzék konkrétan kritizál, a kormánypárt oldaláról viszont egy általános világkiállítás képét próbálják mindenképpen megindokolni. Ennek semmi értelme. Valóban, ezekre a konkrét fölvetésekre, de nemcsak az ellenzék fölvetésére, a főváros felvetésére, a Számvevőszék felvetésére, a Nemzeti Bank felvetésére, a Pénzügyminisztérium felvetésére konkrétan illet volna válaszolni. Tulajdonképpen itt vagyunk azért, hogy mindenki tudja, egy színjáték folyik, ezt a törvényt a három ellenzéki párt le fogja szavazni, mert ezt már régen bejelentette, és megy az idő.

Ebben a körben ezért - ha már fölvetődött, amit az előbb mondtam, hogy itt tulajdonképpen a lakókörnyezetnek, a választókörnyezetnek valamiféle megoldozása folyik - valamit a nevének kell nevezni. Itt most erről a törvényről vitatkozunk, és nem egy általános expóról. Ennek a törvénynek a vitájában korábban már Böröcz István, aztán mások is, most pedig közvetlenül előttem Rudics Róbert a vidék előnyeiről beszélt. Én nagyon megkérem a képviselőtársaimat, hogy térjünk vissza ehhez a törvényhez ismételtelen, olvassák el, hogy ebben a törvényben mi van, mert ebben szó van budapesti beruházásokról, szó van vitatott fővárosi kötelezettségekről, csak egyről nincs egy szó se, a vidékről és a vidék fejlesztéséről. Ezt pedig azért nem árt, ha a választók is tudják, és nem árt, ha esetleg Lenti környékén Rudics Róberttől ilyeneket kérdeznek, akkor megmondja, hogy ebben a törvényben bizony

erről nincs szó. Mi van a háttéranyagban? Egy mondatot szeretnék még felolvasni. "Az ország relatív területi különbségei világhiállítással együtt, de enélkül is, a jövőben növekedni fognak." Én nem hiszen, hogy a Lenti környéki elmaradott körzetnek, az ottani választópolgároknak a megnyugtatását ez a mostani törvény szolgálná. Köszönöm szépen. (Taps az ellenzéki pártok padsoraiban.)

ELNÖK: Kétperces reagálásra megadom a szót Rudics Róbert képviselő úrnak.

RUDICS RÓBERT (MDF):

Megköszönöm Szigethy Istvánnak, hogy ennyire aggódik a választóközterem állampolgáraiért, választópolgáraiért. Szeretném neki elmondani, hogy ezt a világhiállítást nem lehet úgy megrendezni, ha nem létesülnek azok a kapcsolatok, amelyek összekötik a fővárost az országnak a nyugati határaival, mert ha nem épülnek meg az autópályák, és nyilván nem költségvetési pénzből, de meg kell hogy valósuljanak idegenforgalmi célú fejlesztések, amelyek szintén munkalehetőséget kínálhatnak az ott élő embereknek... És ezek az emberek számítanak is arra, hogy a világhiállításhoz kapcsolódó egyéb rendezvényekből ők is profitálhatnak. Köszönöm szépen. (Soós Károly Attila: Milyen törvényjavaslatról beszéltél most?)

ELNÖK: Szólásra következik dr. Török Gábor képviselő úr, MDF.

DR. TÖRÖK GÁBOR (MDF):

rövid leszek. Tisztelt Ház, Tisztelt Képviseletársaim! Az éremnek van egy harmadik oldala is, Szigethy képviselő úr. Magam is vidéki képviselő vagyok, az agglomerációban élek, a választóközterem szinte 100 0s agglomerációs övezet. Én a választóim érdekeit, és nem idegen, rámeröltetett politikai nézeteket képviselek, Mivel a közterem a legszegényebb budapesti agglomerációs terület, és a régió fejlődése várható a világhiállítástól, választóim nagy többsége és magam is a világhiállítás megrendezése mellett teszem le a voksot. (Soós Károly Attila: És az adóemelést mellett.)

Válaszolok erre is, az adóra. Az utóbbi hónapok munkaerőpiaci helyzetét áttanulmányozva azt tapasztalhatjuk, hogy Pest megyében, kiváltképpen az agglomerációban exponenciálisan emelkedik a munkanélküliek aránya. Jelenleg közel 16 ezer fő, ez 100 0s emelkedés a tavalyihoz képest, míg az üres állások száma csak 397. A KSH adatai szerint 1996-ra expo nélkül akár 450 ezer munkanélküli is lehet. Az ellenzék, a világhiállítást ellenzők azt szeretnék, hogy destabilizálják a nemzetgazdaságot. (Közbeszólások balról: Jézusom!) Igen. Skizofrén helyzet alakult ki, a fővárosi közgyűlés néhány tagja Pest megye egymillió lakosa feje felett döntött, és kicsit tovább viszem, az ország feje felett döntött. Mi jögon?

Budapest valamikor Pest megye megyeközpontja volt, ma egy fehér folt a megye térképén. Továbbmenve kérdezem: átértézték-e valaha is a fővárosi önkormányzati képviselők - én úgy fogalmazom, hogy egy városnak a főképviseletői inkább, nem fővárosi önkormányzati képviselők -, hogy egy ország fővárosának a képviselői, nem sanda pártszándékok végrehajtói? Ha ezt valaha is érezték volna, nem idegenkendének, mint ördög a tömjéntől, az expo és az 1100 éves évforduló összekapcsolásától. Az elővárosból nézve azt kell megélnünk, hogy a főváros elszigetelődik. Nem vállalja fel sem közvetlen környezetének, sem a történelmi megyének, sem az országnak a gondjait. Feltehetően ez a politikai célja az SZDSZ-FIDESZ többségű fővárosi önkormányzatnak. Azaz Budapestből ne világváros, közép-európai centrum, hanem egy városállam váljék. Tisztelt Képviseletársaim! Magam attól félek, és félttem a magyar népet, hogy a végszámla így szóljon: volt egy expo-tervünk, és volt egy fővárosunk. Köszönöm. (Taps a kormánypárti padsorokban.)

ELNÖK:

Kétperces reagálásra kért lehetőséget Ungár Klára képviselő. Megadom a szót.

UNGÁR KLÁRA (FIDESZ):

Tisztelt Ház, Tisztelt Elnök Úr, Tisztelt Képviselőtársaim! Szeretnék leszögezni valamit mint budapesti képviselő és mint parlamenti képviselő is. Budapesten a képviselőket azért választották meg, hogy Budapest érdekeit képviseljék. (Közbeszólások jobbról: Na nem egészen!) Ezért tisztelettel kérem önöket: ne mondják el századszor is, hogy Budapest nem a haza érdekében tevékenykedik. Itt van önök előtt ez a törvénytervezet, itt van önök előtt ez a lehetőség, hogy a haza felemelkedését, a destabilizálás vagy a stabilizálás problémáját megoldják. Ne passzolják a labdát most már át, itt van. Még van ugyan egy lehetőségük, az, hogy a népre, a választóikra bízzák annak eldöntését, hogy legyen-e világhiállítás, vagy nem. Köszönöm. (Taps a baloldalon.)

ELNÖK:

Szólásra következik Kósa Lajos képviselő úr, Fidesz.

KÓSA LAJOS (FIDESZ):

Elnök Úr! Tisztelt ház! A világhiállítással kapcsolatos törvényjavaslat vitájában már számtalan idézetet és citátumot hallottunk. Nem állt szándékomban ugyan, de most már engedjék meg nekem, hogy elmondjam azt, ami nekem erről a világhiállításról eszembe jutott. Ez pedig egy filmben lejátszódó történet. Két marcona cowboy lovagol egymás mellett a sivatagban, egyszer csak az egyik leszáll a lováról, ledobálja magáról a ruháit, és beszalad a közeli kaktuszbozótba. Két-három perc múlva előjön, testén karmolások, véres nyomok, a barátja megkérdezi: Te, mondd, miért szaladtál be a kaktuszbozótba? Erre a válasz: Pillanatnyilag jó megoldásnak tűnt. (Derűtség.)

Nos, az expo számomra pillanatnyilag jó megoldásnak tűnik. Azonban, hogy miért nem jó megoldás igazában, vagy valójában, annak a bemutatására a következő módszert választottam: megpróbáltam tételmondatokba szedni az expo híveinek legfőbb állításait, és a legfőbb pozitívumokat, amelyeket az expóval kapcsolatban állítottak, és ezekről próbálom bemutatni, hogy ezek szerintem miért nem állják meg a helyüket. Az első ilyen tételmondat az elmaradott térségekkel, és azzal a strukturális problémával foglalkozik, ami abban jelentkezik, hogy Magyarországon van egy főváros, vannak nagyon elmaradott területek, és az e területek közötti feszültséget kellene valamilyen módon oldani. Hogy az expo ebben mit segíthet, azt igazából központi vagy központi vezérfonal mellett nem lehet megmondani, hiszen akkor lehetne megmondani, hogyha lehetne vizsgálni azt a problémát, hogy az expo fejlesztési programja hogyan illeszkedik a Kormány meglévő vagy készülés alatt álló, a válságban lévő területek fejlesztési programjához. Mivel a Kormánynak ilyen érvényes, elfogadott programja nincs, ezért nehéz azt elemezni, hogy a két tervezetnek mi lehet a viszonya.

Úgy tudom, hogy a Kormány műhelyeiben már készülnek valamilyen tanulmányok, de ezek még nem elfogadottak, ezért nem lehet azt vizsgálni, hogy az exponak mi ezekhez a viszonya. Ezért azt kell megnézni, hogy milyen válságban lévő területek vannak Magyarországon, és ezekhez hogyan viszonyul az expo. Az egyik, ilyen válságban lévő terület - csak nagyon röviden - ezt úgy lehetne mondani, hogy depressziós térségek. Ezek korábban viszonylagos fejlett területek voltak, azonban jelentős tőkével rendelkeznek, jelentős szakképzett munkaerővel, azonban azért, mert az az ágazat, amely mondjuk egy

ilyen térségben a gazdasági termelésnek a döntő zömét adta, válságba került, ezáltal az egész térség egy ilyen lecsengő, depressziós válságba került. Ilyenek például a bányavidékek, Borsod, Nógrád. Ezeknek a területeknek a problémáját az jelenti, ami a válságukat is okozta, vagyis ezeknek az ágazatoknak a válságba kerülése, a meglévő nagy, lekötött tőke, és az adott struktúrában jelentkező munkaerő. Ezekre a problémákra az expo egész egyszerűen nem tud mit mondani.

A másik, válságban lévő területtípus a hagyományosan fejletlen térségek típusa, ilyen például Szabolcs, Békés vagy Külső-Somogy. Ezeknek a területeknek az elmaradottságát nagyon bonyolult lenne most elemezni, azonban figyelemre méltó, hogy ezek a területek hosszú történelmi időszakot tekintve is Magyarország elmaradott területeihez tartoztak, és megkockáztatható az a kijelentés, hogy a fejlesztésük valami hosszútávú, nagyon megalapozott, nagyon előrelátó, előregondoló programot és fejlesztési tervet igényel, arról nem is beszélve, hogy ezek a területek annyira kiesnek az ország peremszerű vidékeire, hogy az expo hatásai, esetleges pozitív hatásai ezeken a területeken gyakorlatilag nem nagyon érzékelhetők. Egyébként sincsen olyan fejlesztési terv az expóban, amely mondjuk ezeknek a területeknek a könnyebb elérhetőségét biztosítaná.

A harmadik, válságban lévő területtípus pedig a túlfejlett területek típusa. Ilyen Magyarországon csak ellentmondásosan van, ez Budapest lenne, vagy lehetne. Azonban itt hozzá kell tenni, hogy ez nem tipikusan túlfejlett terület, hiszen olyan elmaradott, bizonyos dimenzióban olyan elmaradott területek is vannak Budapesten, amelyek nem jellemzőek egy túlnépesedett és túlfejlett területre. Azonban az expo fejlesztésének zöme kétségtelenül erre a területre koncentrál. Már csak azt kell megvizsgálni, hogy vajon ahhoz, hogy a Budapesten meglévő, zsúfoltságból eredő problémákat valamilyen módon orvosolni tudjuk, ahhoz olyan fejlesztésekre van-e szükség amilyeneket az expo megvalósítani kíván. Én egyáltalán nem tartom azt véletlennek, hogy azok a nagy fejlesztési elképzelések, amelyek például Budapest tömegközlekedési gondjainak az enyhítését lettek volna hivatottak megoldani, egészen egyszerűen nem szerepelnek az expóban. Én nem állítom azt, hogy az expóban kellene szerepelniük, hiszen tudjuk, hogy erre nincsen pénz.

Én csak azt szeretném bizonyítani, hogy valamelyest megmutatni önöknek, hogy a város problémáiból adódó fejlesztési igények egyáltalán nem biztos, hogy azok az igények, amelyeket az expo megrendezéséhez kellene nekünk kielégíteni, vagy teljesíteni. Hadd utaljak például arra, hogy közismert probléma, és nagyon sokszor elhangzott már, hogy mennyire szükség lenne Budapest közlekedési gondjainak enyhítésében a délbudai metróra, vagy az észak-délbudai közúti összeköttetést biztonságosan megteremtő útra. Ezekre a projektekre szükség van, de ezek nem szerepelnek az expóban. Ez azt mutatja, hogy igen, nem kézenfekvő az, hogyha Budapesten infrastruktúrárt kell fejleszteni és fejlesztünk Budapesten infrastruktúrárt, akkor a kettő találkozik, és azt mondjuk, hogy enyhítettük a gondjainkat. Sőt!

Azt kell mondanom, hogy a harmadik típusú területi problémára - ez a túlfejlettségi probléma - egyáltalán nem biztos, hogy az expo jó megoldást kínál. A következő nagy érvrendszer az infrastruktúra körül fogalmazódik meg, ezt röviden úgy lehetne jellemezni, hogy az országnak szüksége van infrastruktúrára és ezért infrastruktúrárt kell fejleszteni, az expo zömmel infrastruktúrárt fejleszteni, tehát minden nagyon jó, minden nagyon szép, és nagyon jó úton járunk. Ennek az érvnek a cáfolata részben hasonlít az előbb elmondottakra, hiszen az is kézenfekvő, hogy az országnak valóban nagyon súlyosak az infrastrukturális gondjai, mi is egyetértünk azzal, hogy infrastruktúrárt kell fejleszteni, annál is inkább, mivel valószínűleg az infrastruktúra Magyarországon növekvő skáláhozadéki szakaszban van, tehát kifejezetten megéri infrastruktúrárt fejleszteni. Azonban egyáltalán nem biztos, sőt nem jelenti azt, hogyha expót fejlesztünk, és azzal fejlesztünk valamilyen infrastruktúrárt, hogy az az infrastruktúra fejlesztési szükséglet, amire a jelen helyzetben, a jelen gazdasági helyzetben és a jelen infrastrukturális helyzetben Magyarországnak szüksége van. Sőt, én azt állítom, hogy ezek zömmel nem esnek egybe. Éppen ezért azt gondolom, hogy az infrastruktúrafejlesztésre hivatkozni az expo melletti érvként legalábbis bizonytalan. A harmadik ilyen tételmondat a multiplikátorhatás körül fogalmazódik meg. Ugye, ez azt jelenti, hogy az expo nyújtotta beruházások azok a gazdaságban keresletet támasztanak, megrendeléseket jelentenek, a különböző

magyar és külföldi vállalatok elkezdnek termelni, ezek pótlólagos keresetet teremtenek, és az egész beruházásmennyiség ilyen multiplikátorszerűen szétárad a gazdaságban. Ezzel a probléma a következő: ha versenyalapon kívánjuk azt az expót megrendezni, vagyis ez azt jelenti, hogy az adott beruházási projektekre pályázatot írunk ki, és megversenyeztetjük a lehetséges beruházókat vagy kivitelezőket. Akkor valószínűsíthető az a helyzet, hogy a magyar megrendelők, tekintettel arra, hogy speciális problémákról, illetőleg szűk határidőkről van szó, ki fognak szorulni zömmel - nem mindegyik nyilvánvalóan, nagy részük ki fog szorulni - ezekről a versenytárgyalásokról.

Ebben az esetben, amennyiben külföldi vállalatok a kivitelezők, a multiplikátor-hatás már erősen megkérdőjeleződik, hiszen ez külföldi vállalatoknak külföldi technológiáknak, külföldi szakembereknek biztosít munkát. Ha valamilyen módon biztosítani kívánjuk, hogy a magyar megrendelők, pontosabban a magyar kivitelezők jussanak jelentős mennyiségben munkához, akkor annak a veszélye áll fenn, hogy egy egyébként is jelentős kapacitásfelesleggel rendelkező ágazatot tartunk életben, és ennek az ágazatnak a strukturális átalakulását késleltetjük. Vagyis igaz, hogy ebben az esetben, ha hazai megrendelők kapják a megrendeléseket, jelentkezik egy multiplikátor-hatás, csak hogy az a helyzet, hogy a véleményünk szerint jelenleg ezeket a kapacitásokat nemhogy életben kellene tartani, hanem meg kellene engedni, hogy ebben az ágazatban jelentős struktúraváltás következzen be.

Ezért azt mondhatom, hogy a multiplikátor hatás az egyáltalán vagy nem jelentkezik vagy pedig pontosan, hogy káros hatásokat fejt ki a gazdaság számára. A negyedik tetszetős érvcsoport az a munkanélküliség problémája. Ugye itt az expo-támogatók azt mondják, hogy az expo munkahelyeket teremt és ezáltal felszívja a magyar munkanélküliek egy jelentős részét. Na, most ezzel a tetszetős állítással az a probléma, hogy figyelmen kívül hagyja a Magyarországon meglévő munkanélküliség szerkezetét. Ennek van egy területi és egy szakmai szerkezete. A területi szerkezet, arra már utaltam, addig, amíg mondjuk Pest megyében és Pesten, augusztusi adatok, 35 000 munkanélküli található, addig ezzel szemben vidéken 219 000 munkanélküli található, és ezeknek a zöme az ország olyan válságban lévő peremterületein él, amit már említettem: Baranya, Szabolcs, Nógrád, Borsod. Ráadásul ennek a felesleges munkaerőnek a képzettségi struktúrája az olyan, hogy vagy olyan speciális szakértelme van, amely nehezen forgatható át és jelenleg válságban lévő ágazatokban használható igazán: bányászat, kohászat stb., vagy pedig egyáltalán nem szakképzett ez a munkaerő, hanem egyszerűen egy jelentős szakképzetlen munkaerő-kínálat van. Ezeket, hogy mennyiben tudja az expo fejlesztése felszívni, ez két dolog miatt problémás. Az egyik az az, hogy tekintettel a szűk határidőkre és valóban a színvonalbeli különbségekre, egyáltalán nem valószínű az, hogy itt tömegével jelentkezik a szakképzetlen vagy a szükségleteknek nem megfelelő szakképzettségi struktúrájú munkaerő-felesleg kereslet.

Ennek a munkaerő feleslegnek a területi elhelyezkedését tekintve pedig külön problémát vet fel, hogy hogyan lehet azt megoldani, ha ez mégis jelentkezne, az ország távoleső vidékein élő emberek, akik most jelenleg munka nélkül vannak, vajon hogyan tudnak Pesten állást találni ezzel kapcsolatban, hol lehet őket elszállásolni, hol lehet őket normális emberi körülmények között elhelyezni. Összességében erről az érvről azt lehet mondani, hogy nem kizárt, hogy az expo bizonyos munkanélküliséget felszív, azonban ne legyenek illúzióink, pontosan a területi és a szakképzettségi struktúrákban jelentkező problémák miatt, hogy ez úgy jelentkezik, hogy csináljunk expót, mert az gyakorlatilag megszünteti vagy jórészt felszívja Magyarországon a munkaerő-felesleget. Ez egyáltalán nem igaz így. Összegezve, és akkor még egy mondatot hadd mondjak hozzá, az viszont a finanszírozás oldaláról egészen biztos, azért, mert rövid a határidő és feszítő ez a határidő, bizonyos objektumokat, bizonyos projekteket meg kell valósítani, fel kell építeni, kapacitások kellene hozzá stb., stb., hogy ez kimutathatóan, és a tapasztalati tények ezt igazolják, minden beruházás esetén egyszerűen növeli a költségeket. Tehát ez relatíve drágább beruházás, mint hogyha ezt kényelmesen, időben elnyújtva, optimális kapacitás alkalmazása mellett lehetne megvalósítani. Annak a négy érvek hatására, illetőleg ennek a finanszírozási megjegyzésnek a hatására, én így tudnám összegezni az expo megítélését, hogy a területi feszültségeket nem enyhíti ez az expo, a munkanélküliségre gyakorolt hatása az csekély, a gazdasági élénkítő hatása kétséges. Olyan infrastruktúrát fejleszt, amelyre nem biztos, hogy nekünk szükségünk van ebben a jelenlegi helyzetben,

viszont az elmondható, hogy ez rendkívül drága fejlesztés. Összességében azt mondhatom, hogy ezért mi nem tudjuk támogatni az expo megrendezését. Elnök Úr! Tisztelt Ház! Szeretnék visszautalni az elmúlt heti vitára, amikor is arról volt szó, hogy az expo-vita kapcsán gazdaságpolitikák, gazdaságpolitikai filozófiák ütköznek. Én akkor azt állítottam, hogy az én véleményem szerint az expo az egy nagy fejlesztési program, jelentős állami kiadásokkal jár, és alapvetően egy keresletélénkítő gazdasági program. Hogyha tekintetbe vesszük, hogy honnan finanszírozható ez, és itt a Programirodának a kiadott közleményeit, megjelent újsághirdetéseit végigvizsgálva láthatjuk, hogy azért a sajtóterős, tehát a befektetői részvétel, még a Programiroda által tervezettben sem haladja meg az expo forrásainak az 50át.

Teljesen nyilvánvaló, és ezek a legoptimistább számítások, de például a Magyar Hírlapban a sajtóterős részvétel az expo, pontosabban a világkiállítási iroda anyagában mindössze csak 10 Tehát ilyen számok között ingadozik a befektetői részvétel. Nyilvánvaló, hogy a többi forrást azt valahonnan meg kell teremteni. Na most, honnan lehet ezt megteremteni? Egyrészt külső adósságból. Nyilván, azt gondolom, hogy Magyarországon senki sem képviselhet igazán olyan fejlesztési projektet, amely jelentős külső adósságnöveléssel jár. A másik lehetséges finanszírozási forma, az nyilván az adóemelés, de tudjuk azt, hogy ez rendkívül népszerűtlen egyébként is az országban, ráadásul nagyon feszített a költségvetés, nagyon nagyok a lakosság adóterhei, tehát ennek a lehetséges finanszírozási útnak is nagyon erősek a korlátai. A harmadik lehetséges finanszírozási út pedig a belső államadósság növelése, és ezzel mintegy későbbre hárítjuk át azt a terhet, amit az expo felépítése jelent.

Na most, akármelyik valósul meg, tekintettel arra, hogy ebben a költségvetésben felesleges források vagy szabad források nem állnak rendelkezésre az expo megrendezésére, hanem hogyha rendelkezésre állnak, a költségvetési hiányt növeli, hiszen ez egy kiegyensúlyozatlan költségvetés, ez azt jelenti szerintünk, hogy az expo felépítése és ennek az ára, hogyha belső adósságállomány-növekedésben jelentkezik, akkor ez azt jelenti, hogy a következő generációkra hárítjuk át annak a költségét, hogy mi most expót fogunk rendezni, és ehhez egyszerűen mi nem akarunk hozzájárulni és nem is tudunk hozzájárulni, hiszen nekünk ez rendkívül nehéz elfogadni, hogy egy expo fejlesztést a következő generációkra hárítunk át. Azonban, hogy nemcsak a FIDESZ-nek nehéz ezt elfogadni, hanem a közgazdasági elméletben is rendkívül problematikus a fejlesztéseknek ez a formája. Engedjék meg, hogy a Musgrave házaspár: Public finance in theory and practice című munkájából idézzem a következő részt:+ (Közbeszólás jobbról: Kímélj meg!)+ "

Jóllehet a tehermegosztás, teheráthárítás mechanizmusa használható egy állami, közösségi beruházás költségeinek időbeli szétterítésére, eloszlására, ám sajnos nem használható egy fejlesztési program költségeinek szétterítésére. Ennek az az oka, hogy egy ilyen program önmagában is megköveteli, hogy az összes tőkeberuházás nőjön. Ám semmivel sem juthatunk közelebb e cél eléréséhez, ha az állami tőkefelhalmozást belső hiteltől finanszírozzuk, mivel ez a magánberuházások egyidejű visszaesését vonja maga után. Így sajnálatosan a belső eladósodáson keresztül történő tehermegosztás mechanizmusa épp abban az esetben nem alkalmazható, amelyben pedig a leginkább megfelelőnek tűnik." Ezt természetesen abban a kétpercesben, amelyben megpróbáltam ezeket a gondolatokat felvázolni, nem tudtam ilyen részletesen elmondani, azonban Kádár Béla úr reflexiójában azt állította, hogy én valószínű járatlan vagyok a közgazdaság-tudományban, hiszen különbséget tehetnék a keresletélénkítő és a kínálatélénkítő gazdasági programok között, és az ő állítása szerint az expo az kifejezetten nem keresletélénkítő, hanem kínálatbővítő gazdaságpolitika volt.

Hogyha valaki kíváncsi a pontos szövegre, nem akarom felolvasni, itt van a jegyzőkönyvben. És ő arra is utalt, hogy nézzek utána a közgazdasági irodalomban. Én utánanézttem, ezért aztán azt mondom, hogy tényleg ő is azt fejtegette, hogy nem akar közgazdasági iskolamester szerepben játszani, tényleg nem szerencsés, mert egyszerűen nincsen igaza ebben az állításban. Szeretném felolvasni, hogy hogyan definiálódik a kínálat oldali közgazdaságtan Pearce: The dictionary of modern economics című munkájában, amely egy ilyen közgazdasági kézikönyvnek mondható. (Derűltég. Zaj.) "A kínálatösztönző gazdaságpolitika, illetve az azt elméletileg megalapozó kínálat-oldali közgazdaságtan a

termelési tényezők kínálatát és hatékony felhasználását akadályozó gátak leépítésére összpontosít. E gátak közül a legfontosabbnak a munkára és a beruházásra való ösztönözöttség hiányát tartják, ami az adók szerkezetéből és színvonalából, továbbá az erőforrások hatékony allokációját gátló intézményekből és szokásokból fakad. Az ebből az elméletből következő gazdaságpolitikai recept tipikusan az adókulcsok csökkentésére, illetve a munka- és termékpiacokon folyó versenyt fokozó intézkedésekre épül." Azt gondolom, ez igazolja azt, hogy ez az expo-beruházás egyáltalán nem azt a célt szolgálja, amire itt, a vitában Kádár Béla úr megpróbált utalni. Végezetül, Elnök Úr, Tisztelt Ház! Azt gondolom, az a gazdaságpolitika, illetőleg az a politika, amely az ország válságból való kivezetését és a nemzet felemelkedését - hogyha ilyen patetikus szavakat akarok használni - egy ilyen közgazdasági csodaváráson keresztül tudja csak elképzelni, és nem lát más kiutat az ország számára, mint hogy ilyen nagy ugrásokat tegyünk, tehát nem a szívós, kitartó munkára építkeznek, hanem valami csodát, valami, nem tudom, milyen áldást vár, az alapvetően azt mutatja, hogy azok az emberek, akik így vélekednek, rendkívül pesszimisták az ország jövője szempontjából. Én azt mondom, hogy ne legyünk ennyire pesszimisták, legyünk egy kicsit optimistábbak - sírni ráérünk később is. (Derültség, taps a bal oldalon.)

ELNÖK:

Tisztelt Országgyűlés! Azt hiszem, hogy ezt az érdekesítő vitát reggelig is elhallgatnánk+ (derültség, a jobb oldalon, taps)+, mert nincs arányban a szellemi gyarapodással+ (derültség, taps a jobb oldalon) +, de hát, ez az én magánvéleményem. Tisztelt Országgyűlés! Most azonban kérdéseket teszek föl. Négy képviselő jelezte még felszólalási szándékát. (Zaj.) Megnevezem őket, és megkérdezem, hogy fenntartják-e felszólalási szándékukat. (Közbeszólások: Helyes!) Tehát: dr. Pelcsinszki Boleszláv? (A képviselő jelzi: igen.) Fenntartja. Pintér József, Független Kisgazdapárt+ (Pintér József: Igen.) +fenntartja, igen. Dr. Futaki Géza, SZDSZ? (Dr. Futaki Géza: Igen.) Fenntartja. Dr. Lukács Tamás, Kereszténydemokrata Néppárt.

DR. LUKÁCS TAMÁS (KDNP):

Tisztelt Elnök Úr! Felszólalási szándékomtól alázattal elállok. (Taps.)

ELNÖK:

Eláll. Tisztelt Országgyűlés! Bocsánat! Még Ungár Klára van. (Ungár Klára jelzi, fenntartja.) Igen. Tehát négyen fenntartják. Tisztelt Országgyűlés! Mára azonban azt hiszem, elég felszólalás hangzott el+ (Fodor András Attila: Elnök Úr, ők mondják el, mi meg hazamegyünk!) +és nyolc óráig terveztük a mai ülésnapunkat. Megkérdezem ezért, hogy tovább óhajtja-e folytatni az Országgyűlés+ (Zaj, tiltakozó közbeszólások.) Nem. Köszönöm szépen. Mai ülésnapunkat berekesztem, holnap 10 órakor folytatjuk a plenáris ülést. (Az ülésnap 20 óra 2 perckor ért véget.)

Forrás: www.parlament.hu